

Cinkarna

Poštnina plačana pri PTT enoti Celje

Cinkarna ima svoj dolgoročni razvojni načrt

Dolgoletno in vztrajno delo strokovnjakov ter široka javna razprava o našem nadaljnjem razvoju, je prejšnji mesec dobila svoj epilog. Delegati delavskega sveta so 28. avgusta 1986 sprejeli dolgoročni razvojni načrt. Z njim so soglašali vsi delavci na zborih in delegati v delavskih svetih tozdogov in DSSS. S sklepom o sprejemu dolgoročnega načrta so potrdili tudi spremembe programa ekološke sanacije ter sprejeli vse obveznosti, ki jih je delovni organizaciji naložila Skupščina občine Celje v zvezi s tem programom.

Vili Raznožnik, podpredsednik KPO je na seji delavskega sveta DO dejal:

Razvoj je nedvomno ena od najpomembnejših strateških funkcij vsake delovne organizacije. Tega smo se ves čas zavedali tudi v Cinkarni, ko smo oblikovali smernice trajnejšega, dolgoročnega načrta. Izdelava razvojnega načrta za Cinkarno ni bila lahka stvar, saj je bila njena proizvodnja dolga leta pretežno bazna in ima precejšen vpliv na okolje.

Neugoden geografski položaj

Cinkarne v celjski kotlini še dodatno otežuje zagotavljanje primerne bivalnega okolja, zato je bilo potrebno veliko strokovnega dela, da so v predlogu, ki ga danes sprejemamo, vgrajeni in posebej poudarjeni tudi vsi ukrepi, ki bodo ekološko stanje postopno izboljševali.

To velja predvsem za onesnaževanje zraka, ki se bo s strani

(Nadaljevanje na 2. strani)

V času leipziškega velesejma potekajo razgovori s partnerjem iz NDR

V času leipziškega velesejma poteka vsako leto tudi sestanek predstavnikov poslovnih partnerjev Kombinata Lacke und Farben in Cinkarne, kjer obravnavamo tekoče poslovne rezultate skupnega obrata za proizvodnjo TiO_2 ter postavljamo napovedi do konca leta.

Kombinat Lacke und Farben si kot dober poslovni partner prizadeva, da v vzajemno korist obeh, sodeluje pri širjenju blagovne menjave. Naše zanimanje velja predvsem uvozu kemikalij, ponudbo v NDR pa želimo razširiti še z nekaterimi metalurškimi proizvodi. KLF je poleg tega tudi pripravljen odstopiti tehnologijo za nekaj izdelkov, s katerimi bi Cinkarna lahko razširila paleto proizvodov v mozirski kemiji.

Ogledali smo si tudi dve tovarni, in sicer moderno proizvodnjo lakov v Leipzigu z zmogljivostjo 20.000 t/l ter tovarno železooksidnih pigmentov v Berlinu.

Zlasti s slednjo se odpira možnost izmenjave informacij, kar bo koristilo pri presoji našega projekta železooksidnih pigmentov.

Tradicionalna točka dnevnega reda direktorija je bila tudi tokrat intenzifikacija titanovega dioksida, za katero smo 9. septembra dobili dovoljenje od sisov za varstvo zraka. Pri tem je še vedno odprt problem formiranja dinarskih sredstev, s katerimi mora partner financirati svoj delež.

V. Raznožnik

Udeleženci kolesarskega triatlona

foto: Lamper

Dolgoročni razvoj Cinkarne je sprejet

(Nadaljevanje s prve strani)
Cinkarne zmanjšalo od slabih 300 kg/h v letu 1985 na 210 kg/h v 1990. letu.

Prav tako načrtujemo boljše rešitve za ostanke proizvođenj, saj je predvideno kar nekaj predelav materialov, ki so do sedaj predstavljali nekoristne odpadke (baritno blato, CO₂, gips), z novo deponijo »Za travnikom« pa dolgoročno rešujemo odlaganje tistega, česar tudi v prihodnje ne bomo mogli koristno uporabiti.

Pri vsem tem pa se moramo v Cinkarni zavedati, da je naša proizvodnja v pretežni meri zahtevna in je treba nenehno krepiti njen nadzor, saj lahko malomarnost in površnost povzročijo veliko materialno pa tudi ekološko škodo.

Ko smo pred celjsko in širšo javnostjo razgrnili naše načrte razvoja v bodoče, smo ugotovili, kako občutljivi so občani glede okolja. V široki, demokratični in delno organizirani javni razpravi, smo skupaj s predstavniki družbenopolitične skupnosti pojasnjevali naše rešitve, ob tem pa pogosto poslušali tudi upravičene očitke občanov, ker smo morda le še premalo storili na področju varstva okolja.

Vendar pa je splošen vtis iz javne razprave pretežno ugoden, saj so občani v veliki večini potrdili, da je treba enako kritično obravnavati tudi druge celjske onesnaževalce in da je poleg naporov za čimbolj čisto okolje potrebno tudi investirati v razvoj in ustvarjati več in bolje.

Končni predlog, ki ga je na vseh treh zborih potrdila skupščina občine Celje na svoji 3. redni seji 26. junija letos, je nekoliko drugačen od osnutka. Iz načrta smo črtali izgradnjo II. faze titanovega dioksida, prav tako pa tudi izgradnjo elektrolize cinka, saj bi te investicije z nespremenjeno tehnologijo ekološko in energetsko preveč obremenjevale Celje in njegovo okolico.

V okviru našega razvojno raziskovalnega dela bomo še naprej vztrajno iskali nove razvojne rešitve, ki bodo ustrezale okolju, v katerem živimo in bodo predvsem rezultat našega lastnega znanja in ustvarjalnosti.

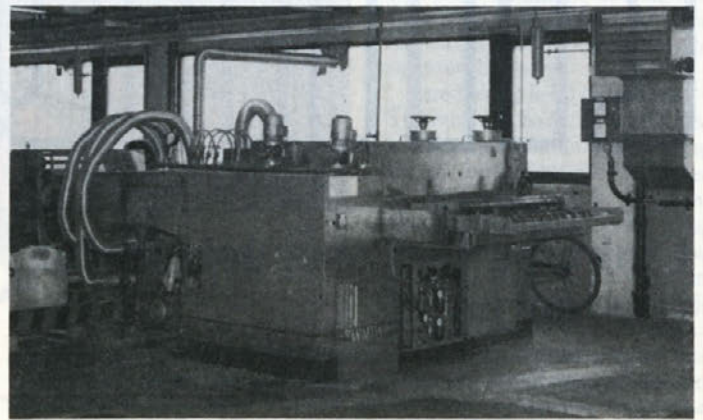
Že sedanje število visoko kvalificiranih kadrov v Cinkarni je

spodobno in mora zagotoviti še več kot do sedaj, s tem da se tudi organizira tako, da bo vsak posameznik lahko prispeval svoj delež k tistemu, kar je v interesu nas vseh.

Zato moramo razumeti, da se ne bomo krčevito držali vsega, kar smo tu napisali, temveč bomo v primeru novih spoznanj in rešitev z njimi bogatili naš razvojni program.

S tem, ko nam je občinska skupščina potrdila smeri nadaljnega razvoja, je postalo aktualno vse naše delo, ki smo ga vložili v pripravljajni fazi tako na ekološkem kot na gospodarskem področju.

V upravnem postopku so investicije v rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnje titanovega dioksida, nova deponija sadre »Za travnikom«, grafični preparati, paralelno s tem pa izgradnja pretakališč za mazut in kemikalije. V zaključni fazi je modernizacija proizvodnje barije-

Linija za mikrocinke plošče

vega sulfida in litopona, hkrati pa utekočinjenje CO₂ in nevtralizacija s kalcitom. Veflonova nadstrešnica je tik pred tehničnim pregledom, odločitev glede čiščenja dimnih plinov iz sušilnice ferosulfata pa mora priti še v naslednjem mesecu.

Najpomembnejši dejavnik pri investiranju je čas, saj inflacijska gibanja ne dopuščajo počasne gradnje in odlaganj. Zato moramo v Cinkarni po izdelanem prioritetenem redu delati organizirano, hitro in učinkovito. Temu moramo posvetiti vso

pozornost. Ne smemo dovoliti, da bi zaradi zamud pri pridobivanju lokacijskih odločb in gradbenih dovoljenj, neusklajenosti med posameznimi nosilci investiranja ali težav pri združevanju sredstev odlašali z delom. Te težave smo dolžni predvideti že pri načrtovanju in jih pravočasno odpravljati.

Upravičiti moramo zaupanje, ki nam ga je s sprejetjem našega dolgoročnega načrta razvoja izkazala družba, opravičili pa ga bomo le z dobrim delom in stabilno gospodarsko rastjo.

Mnenja delavcev Cinkarne o dolgoročnem razvoju

Povzemam mnenja predstavnikov temeljnih organizacij iz razprave o predlogu dolgoročnega načrta Cinkarne na delavskem svetu DO, 28. avgusta, ter iz zapisnikov.

V tozdu Metalurgija so spričo sprememb prvotnega programa dali prioriteto proizvodnji nove valjarne ter razširjanju le-te z novo progo za proizvodnjo cink pločevine v svitkih, ker se za te izdelke odpirajo široke izvozne možnosti. Zatem so v program uvrstili »S« kislino z zmanjšanim oddajanjem kislin v »S« obratih, ki danes obratujejo ter z novo tehnologijo, ki bo prinesla petkrat manjše onesnaževanje. V svoj prioriteten program štejejo tudi manjše obrate kot so cinkova zlitina za tlačilno litje, keramika, mikrocinke in proizvodnja utekočinjenega CO₂, izboljšavo delovnih pogojev v cinkovem prahu in predelavo odpadnih pepelov v stari valjarni, ki se bo preusmerila v proizvodnjo cinkove zlitine.

V tozdu Vzdrževanje menijo, da razvojni načrt daje garancijo za razvoj poslovnega sistema in socialno varnost delavcev. V tozdu so še posebej zadovoljni z izboljšanjem delovnih pogojev in novo tehnologijo, ki jo prinaša program.

Delavci tozda kemije dolgoročni načrt že uresničujejo z novo investicijo barijevega sulfida, ki so jo imeli že prej v programu. Želijo pa še naprej povečevati in posodabljati obstoječe zmogljivosti. Sedanji proizvodni program bodo dopolnili z novimi izdelki, zanimivimi za izvoz, in tistimi, za katere pri nas ni proizvajalca.

Tozud Grafika bo že v srednjeročnem načrtu uresničila dve novi investiciji: linijo za ofsetne plošče in proizvodnjo preparatov. Dolgoročni program pa je velika obveznost, ki jo bo potrebno izpeljati z veliko znanja in strokovnosti. Tako menijo v tozdu.

Delavci tozda Veflon so mnenja, da v srednjeročnem načrtu razvoja DO ni nič novega. Manjkajo programi novih izdelkov, s katerimi bi lahko dosegli dobre rezultate na trgu. Program prinaša le razširitev obsto-

ječe proizvodnje. Menijo, da bi morali ob velikem številu strokovnjakov in izredno heterogenem proizvodnem programu, izdelati perspektivnejši razvojni načrt novih, ekološko čistih in ekonomsko uspešnejših proizvodov. S tem bi se gotovo lažje vključili v širši celjski prostor.

Vodja razvojne službe je na delavskem svetu DO poudaril, da razvojni program ni vprašljiv, saj je bilo vanj vloženo veliko truda in časa. Pomembno pa je, kako ga bomo uresničevali. Dodal je, da bi morala biti naša aktivnost naravnana tako, da bi program lahko pričeli uresničevati takoj. Poudaril je, da je za uresničitev načrta potrebno pridobiti nove, dobre strokovne kadre. Načrt predstavlja le okvir in cilje razvoja, mora pa biti fleksibilen za sprotne spremljanje in iskanje novih rešitev.

M. Gorenšek

Zgodovinski razvoj mozirske Kemije

Preteklo je 90 let

Letos praznuje naša temeljna organizacija Kemija v Mozirju 90-letnico obstoja. V ta namen so priredili srečanje kolektiva tozda pred planinskim domom Cinkarne v Logarski dolini. O tem srečanju vas bomo obvestili v naslednji številki Cinkarnarja, tokrat pa bomo govorili o njenem zgodovinskem razvoju

Tozd Kemija v Mozirju leta 1980 - 24 let v sestavi Cinkarne

Leta 1896 je bilo ustanovljeno podjetje z nazivom Santaler Farb und Schirgelwerke, (Ustanovitelji so bili Kussan, Jungkurz in Bayer) z namenom izkoriščanja raznih rudnin v Zgor-njesavinjski dolini, in sicer bok-sita, antimona in limonita z delovnim programom antimonov oksid, šmirček in zemeljske barve.

Pozneje se je pokazalo, da so zaloge antimonove rude neznatne, zato so lastniki prodali podjetje Fridrihu Hockeju iz Gradca, ki je po malem požaru leta 1916 prodal podjetje Kurtu Baldiniju iz Pule, ta pa leta 1917 trgovski družbi, ki je podjetje registrirala kot Savinjska bavarna barv in lesnih izdelkov, Alojz Goričar, in drug, Mozirje. Delničarji te družbe so namreč bili: Alojz Goričar, Baldini Romano, Veble in drugi, B. Jeglič zastopnik Remše.

V letih 1920 do 1922 se je podjetje povečalo. Zgradili so še en obrat za izdelavo barv v Letušu. Od leta 1922 do 1931 so v Letušu dogradili še žago s polnojarmenikom in obrat za izdelavo lesne embalaže za barve. V teh letih je bilo zaposlenih približno 50 delavcev.

V času okupacije je bilo podjetje nekoliko poškodovano zaradi rušenja bližnjih mostov. Obratovalo je normalno, ni pa se širilo niti obnavljalo. Razširitev podjetja se je pričela šele po letu 1948, ko je bila izvršena nacionalizacija, sedaj »Kemična in lesna tovarna Mozirje«, v lesno galanterijo. Vsa sredstva so bila namenjena predvsem za nakup lesnoobdelovalnih strojev. Leta 1953 so začeli graditi nov obrat za lesno galanterijo. Preživljali so manjše krize, zaposlenih pa je bilo okrog 170 delavcev.

Leta 1957 se je občinska skupščina Mozirje odločila, da lesni del odcepi oziroma izvrši prenos osnovnih sredstev in delavcev k LIN Nazarje. Kemični

del tovarne, tedaj »Kemična industrija Mozirje« je ostal takšen kot pred vojno. Od strojev so imeli samo štiri kolodrobe in osem mlinov (mlinski kamni) ter en drobilec. Ves pogon je bil urejen s pomočjo vodne turbine in transmisije. Takšna opremljenost je onemogočala rentabilno poslovanje.

1. januarja 1962 je bilo podjetje priključeno Cinkarni Celje. Takoj so začeli urejevati delovne prostore, saj so bile vse stavbe lesene in dotrajane. Leta 1963 in 1964 je bila zgrajena nova hala za izdelavo zemeljskih barv in preurejen pogon. Istega leta je bila dokončana tudi zgradba, ki je bila zgrajena do tretje faze že v letu 1954 in v njej urejena proizvodnja tiskarskih barv. Letno so izdelali približno 200 ton tiskarskih barv. Zmogljivost naprav je bila večja, zato je bil leta 1965 razširjen proizvodni program z antikorozijskimi premazi.

V letu 1973 je bil rešen problem skladiščenja embalaže z novo montažno halo, poleg te pa so naslednje leto uredili še proizvodnjo VOBA disperznih barv. Leta 1978 ja bila ustanovljena temeljna organizacija, leta 1980 je bilo odkupljeno zemljišče, dograjen most čez Ljubijo in sklenjen sporazum z JUB o delitvi programov in sovlaganju. Leto kasneje je bil dokončan objekt za proizvodnjo suhih barv in urejeno skladišče vnetljivih tekočin. Lani in letos pa so modernizirali proizvodnjo premazov, kotlovnico in zgradili kompresorsko postajo ter ponovili stari objekt kolarnice v skladišče razredčil polindustrijskega laboratorija. Maja letos je bila zgrajena tudi skladiščna hala za barit.

Danes proizvodni program obsega več sto izdelkov iz področja pomožnih gradbenih sredstev in antikorozijskih premazov.

Ferdo Erjavec

Odlagališče in sosedje

Novo odlagališče titanove sadre z zemeljsko pregrado »Za travnikom« smo začeli načrtovati že pred petimi leti. Vendar si takrat nismo mogli predstavljati, s čim vse se bomo morali ukvarjati, preden bomo dobili vsa potrebna soglasja za začetek gradnje. Takšen poseg v okolje in vsakodnevno življenje prebivalcev ob bodočem odlagališču povzroči nešteto vprašanj in zapletov, ki jih je treba seveda rešiti pred začetkom gradnje. Gradnja industrijskega objekta v okviru že urejene tovarne namreč ne povzroči tolikšnih dodatnih problemov z okolico.

Prvi in najtežji problem je vprašanje odvzema zemlje ljudem, ki so jo že stoletja obdelovali in uporabljali. Poskušamo čim bolj zmanjšati območje, na katerega bomo posegli, zato smo se odločili za tako visoko pregrado. Posegli bomo na skoraj 67 ha zemljišča, vendar bomo pozneje uredili in vrnili gozdarstvu in kmetijstvu približno 23 ha, kot tudi okrog 5 ha zatravljenih površin same pregrade. Okoli 37 ha pa bo ostalo kot jezero. Seveda bomo dose-danjim lastnikom plačali pravično odškodnino, kot jo bo določil sodni cenilec, čeprav bodo lahko uporabljali zemljo, dokler je ne bomo začeli kopati.

Prebivalcem ob odlagališču bomo uničili vodne izvire, kjer imajo vodno napetje. Zato jim bomo morali napeljati vodovod iz predvidenega novega vodo-

voda, ki se že gradi v krajevni skupnosti Štore. Razen za sofinansiranje vodovoda smo po lokacijski dokumentaciji dolžni urediti tudi povezovalno asfaltno cesto ob odlagališču v krajevni skupnosti Blagovna, kakor tudi sofinancirati asfaltiranje ceste med Bukovžlakom in Proseniškim. S krajani KS Blagovna se pogovarjamo o popravilu in preureditvi njihove šole, ki je v zelo slabem stanju.

S predvideno izgradnjo zemeljske pregrade in odlagališča sadre bistveno spreminjamo življenje občanom, ki živijo v bližini. Zato smo tudi po človeški strani dolžni čimbolj ublažiti vpliv odlagališča, in jim tudi omogočiti, da hitreje rešijo svoje predvsem komunalne probleme.

M. R.

Ustanovitev razvojnega sveta

Cinkarna je v javni razpravi dobila široko družbeno in politično podporo pri dolgoročnih usmeritvah v predloženem dolgoročnem načrtu razvoja. Ob sprejemanju tega planskega dokumenta pa je potrebno zagotoviti še naprej uspešno vodenje strategije razvoja ob upoštevanju pripomb iz razprave, in kot smo zapisali, še naprej okrepljeno iskanje novih programskih usmeritev, zlasti za dosego zastavljenih ciljev, kot so: preobrazba proizvodnje, izboljšana izraba surovin in energije, reševanje varstva okolja, uvajanje lastnega in tujega znanja, dograjevanje varnostno-zaščitnega sistema, pospešeno vlaganje v razvojno - raziskovalno dejavnost, itd.

V razvojne usmeritve je potrebno dodati skrb in delovno opredelitev za skladnejši razvoj DO in odgovor, kako do vrhunskih dosežkov civilizacije, in predvsem z lastnimi silami, tudi do hitrejše načrtovane preobrazbe.

V ta namen so delegati delavskega sveta DO sprejeli sklep o ustanovitvi Razvojnega sveta, ki bo kot strokovno posvetovalni organ predsednika KPO zadolžen za kreiranje razvojne politike in strateškega razvoja DO s ciljem podružbljanja razvojne funkcije in uresničevanja smotrov temeljnih organizacij v delovno organizacijo. Poseben poudarek bi razvojni svet v okviru svoje funkcije moral dati tudi kvalitetnejšim povezavam z

družbeno politično skupnostjo in OZD na osnovah povezovanja znanja, dela in sredstev, hkrati pa zagotoviti, da bo Cinkarna v večjem obsegu nosilec interesnih stikov z znanstvenoraziskovalnimi organizacijami. V razvojni svet so imenovali: KPO, pomočnika KPO za razvoj, direktorje TOZD, direktorja posebne finančne službe, direktorja DE Marketing, vodjo razvojne službe, vodjo investicijske službe, vodjo službe za varstvo okolja in vodjo kadrovske službe.

Za predsednika razvojnega sveta je bil imenovan tov. Vilibald Raznožnik podpredsednik KPO, ki bo vodil delo sveta skladno s poslovnikom.

Primerjava v ČBM in gospodarstvu SRS

Kako smo poslovali v juliju in avgustu

Delovna organizacija je tudi v začetku drugega polletja dosegla relativno dobre rezultate. V osmih mesecih je bilo ustvarjeno za 27 milijonov dolarjev izvoza, od tega na konvertibilno področje skoraj 11 milijonov dolarjev. Prav tako se je izboljšalo pokritje uvoza z izvozom, k čemer je v veliki meri prispevala nova devizna zakonodaja z omejevanjem možnosti uvoza.

Tudi proizvodnja je kljub občasnim težavam z repromaterialom, predvsem iz uvoza, skoraj dosegla načrtovane vrednosti in za 4 odstotke preseгла enako obdobje preteklega leta. K povečani proizvodnji so največ prispevale temeljne organizacije Titanov dioksid in Grafika, medtem ko so Kemija, Metalurgija in Kemija Mozirje presegle proizvodnjo preteklega leta, vendar niso dosegle načrtovanih količin.

Čeprav ste bili delavci na zborih delovnih ljudi že dodobra seznanjeni s poslovanjem v prvem polletju, naj na kratko ocenimo trenutno problematiko pri posameznih proizvodnjah. Ekonomičnost poslovanja v prvem polletju je bila dokaj ugodna in se bistveno ni poslabšala tudi v sedmih mesecih letošnjega leta.

Težave so nakopičene v treh tozdih. V Kemiji Celje dosegamo zaradi večjega izvoza slabše rezultate, ker ni bilo izvoznih stimulacij. Pri cinkovem belilu imamo težave pri prodaji na domačem trgu, proizvodnja pa je do konca leta tudi zato delno ustavljena. Pri litoponu je prišlo do okvare na novi strojni opre, zato je bila proizvodnja v juniju zelo majhna. Okvara je nastala tudi pri strojni opre za proizvodnjo vekolita.

Slabše gospodarjenje je ugotovljeno tudi v Metalurgiji in Kemiji Mozirje. V juniju je ponovno začela obratovati »S« kislina, ki je bila v remontu. Sekundarni cink je dosegel rekordno proizvodnjo, keramika pa se srečuje s pomanjkanjem surovin. Prišel se je generalni remont glavne črpalke za pogon hidravlične stiskalnice in regulatorja. Ozko grlo v proizvodnji Kemije v Mozirju je proizvodnja premaznih sredstev zaradi okvare pečnega mlina.

V prvi polovici septembra bodo v vodstvih tozdiv in služb ugotavljali vzroke slabših rezultatov in sprejeli ukrepe za izboljšanje poslovanja.

Dobro posluje tozdi Grafika z vsemi svojimi obrati, od

katerih največ iztržijo s kemilist ploščami APO. Tudi v Titanovem dioksidu in Veflonu ni težav. Pri slednjem prihaja do težav zaradi slabe kakovosti in neredne dobave domačih surovin.

Ne glede na stopnje rasti dohodka in osebnih dohodkov ter akumulacije, pa glede na polletne rezultate gospodarjenja ugotavljamo, da smo po sporazumu dejavnosti ČBM, v kateri se primerjamo in usklajujemo z rezultati poslovanja, dosegli sorazmerno dobre rezultate, za osebne dohodke pa razporedili manj sredstev, kot je bilo z metodologijo dogovorjeno. Pri tem moramo upoštevati še dejstvo, da se po sporazumu dejavnosti primerjajo rezultati poslovanja še po dodatnih kazalnikih kot so predpisani z resolucijo, kjer je glavni poudarek na dohodku in na njem izpeljanih kategorijah. Tako smo dosegli neto dohodkovno mero z vrednostjo 1,16 kar je v sedanjih pogojih gospodarjenja zelo dobro, če upoštevamo, da dejavnost črne in barvaste metalurgije stagnira v rezultatih poslovanja v primerjavi z gospodarstvom SRS.

Če se primerjamo z dejavnostjo ČBM, smo dosegli za 4 odstotke nižjo akumulacijo na poprečno vložena sredstva, vendar smo hkrati razporedili za 7 odstotkov manj sredstev za osebne dohodke. Poleg navedenih odstotkov je še iz drugih primerjav razvidno, da se naši osebni dohodki in skupna poraba gibljejo skladno z rastjo dohodka kot zahteva resolucija, kar pa pomeni, da bomo zaradi zaostajanja naših osebnih dohodkov v preteklih obdobjih pri sedanjih omejitvah le-te zelo težko približali na tisto raven, ki bi ustrezala doseženim poslovnim rezultatom in težavnostnim pogojem našega dela.

Ugotovljeno je, da predstavljajo osebni dohodki s skupno porabo v naši DO 45 odstotkov dohodka, v naši pretežni dejavnosti 58, v ČBM 48, v gospodarstvu SRS pa celo 51 odstotkov. Čeprav akumulacija v strukturi

dohodka pada, pa to ne moremo pripisati samo osebnim dohodkom, temveč v zelo veliki meri povečanim obveznostim iz dohodka zaradi čedalje večjih obremenitev gospodarstva, saj so le-te porasle z indeksom 238, povečale pa so se tudi obveznosti iz osebnih dohodkov.

Če bi v akumulaciji upoštevali obresti in amortizacijo nad minimalnimi stopnjami, kot se leto upošteva po nekaterih zakonskih določilih, bi tudi v naši DO

imeli dosežen indeks akumulacije 255, kar je boljše od rasti dohodka. Približno enaki rezultati se dosegajo tudi v mesecu juliju, zato se bo v III. tromesečju izplačilo osebnih dohodkov prilagajalo finančnim rezultatom in poskušalo uskladiti z ostalimi dejavniki, ki lahko vplivajo na razporeditev sredstev za osebne dohodke preko raznih zakonskih določil.

Marija Bernjak

Poletni kadrovski kazalci

Zaposleni

Povprečno število zaposlenih v šestih mesecih letošnjega leta se je glede na enako obdobje lani povečalo za en odstotek. Primerjave s stanjem 31. decembra 1985 in 30. junija 1986 pa kažejo, da je odstotek doseganja na ravni delovne organizacije 98,9.

Po tozdih je stanje naslednje:

DSSS	100 %
Kemija Celje	96,6 %
Kemija Mozirje	96,3 %
Metalurgija	97,6 %
Grafika	99,5 %
Vzdrževanje	98,5 %
Transport	100,6 %
Energetika	100 %
Titanov dioksid	99,1 %
Veflon	100 %

Kot nam kažejo številke, se poskušamo na področju zaposlovanja obnašati racionalno in upoštevati resolucijske obveze v zvezi s produktivnim zaposlovanjem. Ob polletju je bilo v delovni organizaciji 27 delavcev manj kot konec lanskega leta in smo zato 5 odstotkov pod načrtovanimi kadri.

Kvalifikacijska struktura

Ob zmanjšanju števila zaposlenih v prvi polovici letošnjega leta, nam je uspelo izboljšati kvalifikacijsko strukturo za tri odstotke. Vseeno pa s stanjem ne smemo biti zadovoljni, ker 57 odstotkov delavcev še vedno nima zahtevane izobrazbe.

Izobrazbena struktura v delovni organizaciji je naslednja:

VII stopnja	90 delavcev
VI stopnja	71 delavcev
IV, III stopnja	416 delavcev
I, II stopnja	1162 delavcev

Delo preko polnega delovnega časa, pogodbeno delo

Ni pa se zmanjšalo le število zaposlenih, ampak tudi delo preko polnega delovnega časa, in sicer za okoli 10 odstotkov glede na enako lansko obdobje. Nekoliko se je povečalo tudi pogodbeno delo.

Delo v izmenah

Ocenjujemo, da imamo še veliko notranjih rezerv v možnostih prerazporejanja delovnega časa in povečanja obratovalnega delovnega časa (večizmensko delo).

72 odstotkov delavcev dela v eni izmeni, 15 odstotkov v dveh izmenah in 13 odstotkov delavcev v treh oz. štirih izmenah.

Trend spreminjanja (sicer minimalno) je v korist enozmenskega dela, vemo pa, da so naša načelna izhodišča (reolucijska) drugačna.

Fluktuacija

Fluktuacija v Cinkarni je bila v šestih mesecih 5,17 odstotna in več kot polovica jo je neizogibne (upokojitve, odhod v JLA ipd). Ocenjujemo jo kot relativno nizko.

Tudi odsotnost zaradi bolniškega izostanka se giblje v občinskem povprečju (okoli 6 odstotkov, glede na maksimalno možne delovne ure).

Posredovani globalni kadrovski kazalci kažejo na relativno ugodne kadrovske tokove, vendar ob tem ne smemo pozabiti, da še vedno obstajajo problemi pri pridobivanju visoko strokovnega kadra in da moramo zato večjo pozornost posvetiti štipendijski politiki, da si bomo zagotovili kader za naš razvoj.

Alenka Pregelj

Komentiramo

Kaj je z našo stimulacijo

Ali ste zadovoljni z osebnimi dohodki? Bi radi večjo plačo: Kako priti do nje? Z več in z boljšim delom?

Z aprilom 1985 smo v naši delovni organizaciji pričeli izplačevati dejanski prispevek, katerega smo pravzaprav izplačevali že prej, a ga nismo tako imenovali. Višino, prej točke za variabilni del OD, sedaj dejanskega prispevka, še vedno usklajujejo direktorji tozd na svojem kolegiju (naj bi ga določali na osnovi rezultatov poslovanja). Pa nič zato. Zakaj tudi ne? Toda ali lahko delavec s svojo pridnostjo pri delu več zasluži? Da, kadar direktor ugotovi, da je eden izmed obratov v tozdu dobro delal. Kaj pa, če delavec ni mogel delati, pa bi rad, ker ni imel surovin? V takih primerih se direktorji dogovorijo za poprečje, ki pa pravzaprav ni rezultat dela, je pa ventil za pomirjevanje delavcev. Kaj pa delavec v skupnih službah? Odvisnost delavcev v DSSS ni nikakršna, razen v marketinški dejavnosti, ko lahko ima delovna organizacija na osnovi izpolnitve načrta prodaje in izvoza dobre poslovne rezultate. Delavec v delovni skupnosti ne more vplivati na proizvodnjo niti na zvišanje dejanskega prispevka v proizvodnji, kajti dejanski prispevek za delavca DSSS je povprečni DP vseh tozdov.

Vzrokov za zvišanje dejanskega prispevka je vedno veliko. Če bo dejanski prispevek višji brez rezultatov in osnov, bomo tiho, ker bo tako višje povprečje in višji OD. Vloga dejanskega prispevka se tudi s pomočjo čvrstih normativov - standardov in kriterijev torej spremeni v zviševanje osebnih dohodkov zaposlenim, ki pa ne temelji na večji storilnosti in produktivnosti.

Vendar povsod ni tako črno ter usmerjeno v pomirjevalno politiko. Imamo svetle zglede in poskuse vplivanja delavcev s svojimi rezultati dela na višino dejanskega prispevka. Tako je v titanovem dioksidu, skladiščih v transportu in litoponu v Kemiji. Za korekcijo dejanskega prispevka pa so se junija odločili tudi v tozdu Vzdrževanje. Predlagali so, da bi se upoštevala v dejanski prispevek tudi merila kot so nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov, neupoštevanje tehnološkega reda, nedoseganje pričakovane kakovosti opravljenega dela in neizpolnjevanje delovnih nalogov po

nalogu vodje organizacijske enote (v skladu s 24. členom Pravilnika o razvidu del in nalog, ki pravi, da je delavec poleg nalog, določenih v opisu del in nalog dolžan opravljati tudi druge naloge po nalogu vodje organizacijske enote).

Vprašala sem skupinovodjo v Litoponu Ivana Gamilca, kako lahko vpliva na dejanski prispevek. Prepričan je, da lahko vpliva 80-odstotno. Meni, da so kriteriji in standardi za obračun dejanskega prispevka v Litoponu dobro zastavljeni, vendar se to takoj poruši, ko zataji prodaja, oskrba s surovinami in pride do okvare na strojih.

V posameznih tozd imajo različne kriterije in standarde tudi za podobno oziroma enako opravilo. Malo pa je nadzora nad tem, koliko se upošteva.

Inženir Štumberger je lani v intervjuju za Cinkarnar povedal, da bi morali biti prav v teh kritičnih časih tisti, ki slučajno imajo delo, stimulirani, da bi opravili čim več, dobro in gospodarno, seveda zato, da bi tudi drugi, ki trenutno nimajo dela zaradi pomanjkanja surovin ali drugih objektivnih razlogov imeli lahko višje OD, a manjše od prvih.

Docela jasno je, da bi morali za učinkovito in odgovorno delo v vseh okoljih imeti trdno postavljene temelje za dobro in uspešno organizacijo dela. Zvezni odbori sindikata se sporazumevajo o začetnih osnovah za utrjevanje odgovornosti in pogojev dela. Na osnovi teh bodo pričeli uresničevati opredeljene zveznega družbenega dogovora o ustvarjanju in delitvi dohodka. S tem bodo rezultati dela zaposlenih na istih ali sorodnih delih, kjerkoli jih bodo delavci opravljali, enako vrednoteni. Z vrednotenjem nalog na teh delih pa je potrebno ustvariti višje cilje kot so: omogočiti krepitev ekonomske vloge osebnih dohodkov, enako vrednotiti ista opravila po odgovornosti in pogojih dela, večati in skladno vrednotiti tista dela v proizvodnji, ki neposredno vplivajo na povečanje proizvodnje, produktivnosti dela in dohodka oziroma, ki vplivajo na zmanjševanje stroškov, okvar ipd.

Poleg tega so bili sprejeti številni predpisi kot so: zvezni zakon o sanaciji, zakon o zavarovanju plačil, zakon o zajamčenem OD in intervencijski zakon o omejevanju razpolaganja s

sredstvi za izplačilo OD (celo medsebojno neusklajeni), ki predvsem krpajo napake ekonomske politike na delitvenem področju in betonirajo raven osebnih dohodkov, ki so vse manj povezani s produktivnostjo ali dejanskimi poslovnimi rezultati. Na tem področju bi mo-

ral tudi sindikat (ki varuje delavčeve interese) najprej zavarovati tiste delavce, ki lahko s svojim gospodarjenjem izvlčejo družbo iz krize, pred tistimi seveda, ki dobivajo tisto, česar si niso prislužili.

M.G.

Bolniški izostanki pri nas

Odsotnost delavcev zaradi bolezni predstavlja v naši družbi pomemben delež pri izostankih z dela.

Zanimalo nas je, kakšno je stanje v naši delovni organizaciji, zato smo zbrali podatke za prvih šest mesecev letošnjega leta. Analiza kaže, da je odstotek bolniških odsotnosti za de-

lovno organizacijo znašal 5,9, če pa upoštevamo poleg še porodniški dopust, se ta odstotek poveča na 8,27

Bolniških izostankov do 30 dni je bilo 3,3, nad 30 dni pa 2,6 odstotka. Vsak delavec je bil torej v prvih šestih mesecih letošnjega leta odsoten povprečno 11,39 dni.

Deleži bolniških izostankov v posameznih tozdih:

TOZD	% bol.stal. brez porod.	% bol.stal. s porodniško	povprečna odsot. v dnevih
DSSS	5.65	10.2	14.9
METALURGIJA	8.31	9.12	12.5
KEMIJA CELJE	6.15	8.53	11.9
KEMIJA MOZIRJE	7.53	7.71	10.7
GRAFIKA	4.78	9.26	12.5
VZDRŽEVANJE	4.96	6.54	9.3
TRANSPORT	4.39	4.90	6.7
ENERGETIKA	9.53	9.68	13.3
TLO	6.26	6.68	9.3
VEFLON	3.15	8.41	11.6
DO	5.90	6.27	11.4

Ob upoštevanju porodniškega dopusta pa se odstotki še povečajo, kar je razvidno iz tabele - tam, kjer prevladujejo ženske se povečajo izrazito, druge manj.

Primerjalni podatki z regijo kažejo na to, da je v naši delovni organizaciji obolevost nekoliko višja (okoli en odstotek) kot je to v regiji.

Posebej izstopajo Metalurgija, Kemija Mozirje in Energetika (glede na stalež brez porod. dopusta), kjer bo potrebno narediti posebno analizo po vzrokih obolenj.

Primerjava z letom 1985 v naši delovni organizaciji kaže, da se je stalež dvignil za 0,5 odstotka.

Skrb za delavca, redni zdravniški pregledi, izvajanje preventivnega zdravstvenega programa, v okviru naših finančnih možnosti, sicer vplivajo na zmanjševanje tovrstne odsotnosti z dela. Verjetno pa ob vsej skrbi in težnji po zmanjšanju staleža ne velja zanemariti tudi naših medsebojnih odnosov in pa lastne zavesti v smislu delovne organiziranosti.

Za zdravje smo dolžni skrbeti tudi sami.

Torej - vsak od nas - eden po službeni, drugi po osebni plati, lahko prispevamo še nekaj več k zmanjševanju odsotnosti z dela zaradi bolniških izostankov.

Sprememba v članstvu Sveta za ekonomsko in ekološko sanacijo

Svet za ekonomsko in ekološko sanacijo Cinkarne je na svoji 25. seji, 16. aprila 1986 med ostalim sprejel tudi nekatere spremembe v svoji sestavi: Dosedanjemu predsedniku Sveta tov. Zvonetu Hudeju je potekel mandat predsednika izvršnega sveta občine Celje, ki je v skladu s poslovnikom tudi predsednik Sveta za ekonomsko in ekološko sanacijo.

Za predsednika izvršnega sveta občine Celje je bil izvoljen Miloš

Pešec, ki je bil prej predsednik komiteja za družbeno ekonomski razvoj občine Celje in tudi član Sveta.

Zato je Svet predlagal, da delavski svet Cinkarne razreši Zvoneta Hudeja, za predsednika Sveta pa imenuje Miloša Pešca. V Svet je DS DO imenoval tudi novega člana Uroša Goričana, člana IS SO Celje - predsednika Komiteja za družbeno ekonomski razvoj občine Celje.

Leopold SLAPNIK

Informacija iz Egipta

Poskus osvajanja jordanskega trga

Za dolgoročno usmeritev izvoza na trge držav bližnjega vzhoda, je Cinkarna, med drugimi poslovnimi aktivnostmi, skupaj z Elektrotehno in Lamo ustanovila skupno predstavništvo v Kairu. Načrti za tekoče leto so dokaj ambiciozni, kako pa je z njihovim uresničevanjem, pogledimo v nadaljevanju prispevka.

V načrtu predstavništva je bil v začetku predviden izvoz vsaj treh proizvodov litopona, ZnO in titanovega dioksida. Kasneje naj bi se postopno vključevali tudi ostali programi: grafični (tiskarske plošče in barve), antikorozijski in zaščitni, metalurški, itd.

Predstavništvo je začelo poslovati sredi maja letošnjega leta, s tem, da je potrebno urediti še vse formalnosti v zvezi z registracijo v Egiptu; običajno je za to potreben daljši čas (tudi do enega leta). Pri nas doma nas čaka še procedura prekvalifikacije iz začasnega v stalno predstavništvo. Že dosednji rezultati namreč kažejo na upravičenost takšne spremembe. Dosedaj je prodano in skoraj v celoti dobavljeno 2500 ton litopona in 30 ton ZnO, v skupni vrednosti okoli 1.200.000 dolarjev. Načrt izvoza dosegamo v 8. mesecih 70 odstotno.

Do konca leta so možnosti prodaje litopona še razmeroma velike, vendar je videti, da bomo proizvedli še samo okoli 1000 ton litopona za izvoz. Predviden je namreč še en daljši remont v proizvodnji.

Proizvodi iz programa Lame Dekani pohištveno okovje, so na »režimu« uvoznih dovoljenj, zato so pri prodaji težave, tako da je realizacija na tem programu samo okoli 4 odstotna v osmih mesecih. Napovedi do

konca leta obetajo neznatno izboljšanje.

Nadaljne razširitve prodajnega (izvoznega) asortimana preko predstavništva bodo potekale predvsem v štirih smereh:

1. poglobljanje asortimana soustanoviteljic (Cinkarna, Lama) na egiptovskem trgu
2. iskanje možnosti plasmaja programov-proizvodov drugih OZD na egiptovskem trgu
3. razširitev poslovnih aktivnosti za partnerje, predvsem iz tč. 1 pa tudi it tč. 2 na druge trge sosednjih arabskih dežel (Jordanija, S. Arabija, Sudan idr.)
4. raziskovanje možnosti za realizacijo višjih oblik gospodarskega sodelovanja (prodaja know how tehnologije, skupne naložbe idr.)

S prodajo prvih 50 ton litopona na jordanski trg smo že začeli uresničevati te cilje.

Da bi to začetno sodelovanje še bolj poglobili, bomo v okviru GZS in ustreznih jordanskih gospodarskih institucij sodelovali v času od 6. do 20. novembra na predstavitvi jugoslovskega gospodarstva v Amanu v Jordaniji. S prikazom naših obstoječih in potencialnih možnosti, bi se naj naše poslovne aktivnosti na novo začele, začete poglobile ter oboje razširile v smislu povečanega obojestranskega gospodarskega sodelovanja.

Edo BELAK

Sklenjen samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za proizvodnjo utekočinjenega ogljikovega dioksida

26. junija je bilo s podpismi končano dolgotrajno usklajevanje teksta samoupravnega sporazuma med Zdraviliščem iz Rogaške Slatine, tozd Polnilnico in Cinkarno, tozd Metalurgijo. Namen skupnega vlaganja v proizvodne zmogljivosti je proizvodnja utekočinjenega ogljikovega dioksida (CO₂).

Obe podpisnici z združevanjem dela in sredstev uresničujeta naslednje cilje:

- zmanjšati škodljivo delovanje obstoječe proizvodnje Cinkarne na okolje z izkoriščanjem in predelavo odpadnih proizvodov s proizvodnjo tekočega CO₂
- racionalnejša proizvodnja

utekočinjenega CO₂ ter s tem ekonomičnejše opravljanje dejavnosti Zdravilišča Rog. Slatina TOZD Polnilnica

- zadovoljevati povečane potrebe za tekočim CO₂ na domačem tržišču
- povečati izvoz tekočega CO₂ in

- izboljšati in razširiti materialne osnove dela udeleženk.

Zdravilišče bo zagotovilo uvozno opremo. Cinkarna pa domačo opremo, stavbo, zemljišče ter vso potrebno infrastrukturo. Dokončno vrednost vloženih sredstev ter dejanski delež posamezne udeleženke bomo sporazumno ugotovili po končani izgradnji.

V skupnem dohodku, ki ga bo ustvaril obrat s svojim poslovanjem, sta podpisnici udeleženi glede na vložena sredstva in delo. Sporazum podrobno obravnava posamezne stroške in nači-

ne delitve, medsebojne obveznosti in odgovornosti pri prevzemanju tveganja ter pri poslovanju z izgubo. Za usklajevanje stališč o skupnih zadevah je ustanovljen Odbor skupnega poslovanja, v katerega delegira vsaka od udeleženk po 3 delegate.

Podpisani sporazum in pridobljeno gradbeno dovoljenje z vsemi soglasji, mnenji in dovoljenji, so šele omogočila pričetek izgradnje, ki se je začela 15. julija in bo zaključena 15. oktobra 1986.

Dani PODPEČAN

Srebrna plaketa MGZ Maribor za raziskovalno nalogo:

Računalniško simuliranje procesa za pridobivanje žveplove kisline

V Mariboru so 26. junija ob dnevu samoupravljalcev podelili plakete, diplome in priznanja za raziskovalno in inventivno dejavnost ter razvoj samoupravljanja tudi skupini raziskovalcev, v kateri sodelujejo Cinkarnarji na projektu: Računalniško simuliranje procesa proizvodnje H₂SO₄.

Srebrno plaketo medobčinske gospodarske zbornice Maribor so prejeli:

- nosilec naloge: prof. dr. Peter GLAVIČ, dipl. ing., dipl. oec., iz Univerze Maribor in sodelavci raziskovalci:
- Marko HOMŠAK, dipl. ing., Metalna Maribor
- Pavel BLAGOTINŠEK, dipl. ing., Cinkarna Celje
- mag. Franc PURKELJC, dipl. ing., Metalna Maribor
- mag. Vladimir GLIHA, dipl. ing., Metalna Maribor
- Vojislav RUŽIČ, dipl. ing.,

Cinkarna Celje

- Rajko MAČEK, dipl. ing. Metalna Maribor
- Dani PODPEČAN, dipl. ing. Cinkarna Celje.

Raziskovalni projekt, ki smo ga izvajali v triletnem obdobju 1983 - 1985 je bil financiran iz naslednjih sredstev:

- Raziskovalna skupnost Maribor	7.685.000 din
- Občinska raziskovalna skupnost Celje	970.000 din
- Metalna	12.007.500 din
- Cinkarna	12.579.500 din
Skupaj:	33.242.000 din

Naš razstveni prostor inovacijske dejavnosti

Pri raziskavi smo uporabili podatke iz dosegljive svetovne literature. Simulirani proces temelji na elementarnem žveplu kot vhodni surovini s postopkom dvojne katalize in dvojne absorpcije in proizvodom 98 % žveplove kisline (H₂SO₄).

Postavili smo modele za vse enote pridobivanja H₂SO₄ (katalitskega reaktorja, toplotnih menjalnikov in enot za prenos fluidov) in po teh modelih izdelali računalniške programe. Razvili smo optimirne metode, s katerimi smo izboljšali nekatere parametre pri obratovanju S - kisline tako, da smo zmanjšali onesnaževanje okolja na najmanjšo tehnološko možno mero. Hkrati smo procesni model primerjali z dejanskim na S - kislini in ugotovili, da dobro deluje pri vseh testiranih zmogljivostih. Zasedovali smo tudi izboljšanje obratovanja S - kisline v smislu energetskih prihrankov v procesu.

Rezultate raziskave smo predstavili v Italiji, Mariboru in Zagrebu ter jih tudi objavili.

Metalna, ki je nosilka razvoja programa procesne opreme v Sloveniji, bo osvojila proizvo-

dnjo opreme za proizvodnjo H₂SO₄ tudi na osnovi opisanih raziskav in pričakovati je, da bo YU - H₂SO₄ že prvi naslednji obrat v Jugoslaviji, brez večjega deleža uvoženega znanja ob malem uvozu materiala in opreme. TOZD Metalurgija je sopodpisnica Samoupravnega sporazuma o trajnem tehnično tehnološkem sodelovanju pri »Osvajanju tehnologije procesa in opreme za proizvodnjo žveplove kisline« in ima tako pri načrtovani rekonstrukciji in modernizaciji KKČ, vse opisane prednosti kot solastnica znanja.

Nalogo nadaljujemo v letu 1986, in sicer bomo dokončali analizo energetskega omrežja, ekonomsko analizo (investicijske stroške) ter pripravili projektno nalogo in načrtovali obrat za proizvodnjo H₂SO₄ v HIV v Titovem Veslu. Ker obstaja možnost sofinanciranja občinske raziskovalne skupnosti Celje, bi morala naša delovna organizacija aktivno sodelovati v nadaljevanju projekta skupaj z Metalno in Univerzo iz Maribora.

Dani PODPEČAN

Nagrade »INOVATOR« Celje

Inovatorji in strokovni delavci iz Cinkarne so prejeli prvo nagrado s plaketo in drugo nagrado s priznanjem. Nagrada s priznanjem je pripadla tudi strokovnim delavcem.

Letos je na razpis, ki sta ga razpisali Občinska konferenca SZDL in ORS Celje, prispelo 56 predlogov iz 14. delovnih organizacij.

Odbor za izvedbo nagradne akcije je pripravil predlog za podelitev nagrad in priznanj, ki so bile svečano podeljene ob dnevu samoupravljalca, 26. junija, v Narodnem domu v Celju. Podeljeno je bilo:

- 5 prvih nagrad s plaketo
- 10 drugih nagrad s priznanjem strokovnim delavcem
- 3 nagrade s priznanjem razvojno raziskovalnim delavcem.
- 3 nagrade s priznanjem

Nagrade »Inovator Celje« se podeljujejo na najboljše dosežke na inovacijskem, razvojno raziskovalnem in strokovnem področju, doseženem v preteklem letu.

Prvo nagrado s plaketo so prejeli:

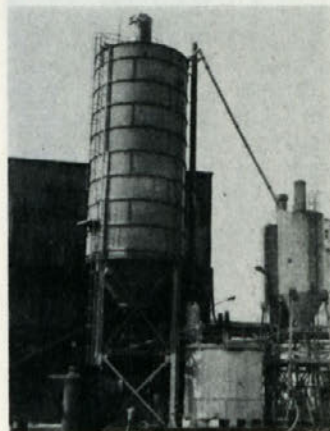
Vojislav Ružič, Dani Podpečan, Milan Pratkaner in Viktor Skale s soavtorji za tehnično izboljša-

vo »Zamenjava apna z apnenčevo moko v obratu nevtralizacije TiO₂«.

Drugo nagrado s priznanjem je prejel **Darko Košak** s soavtorjema za tehnično izboljšavo »Sprememba obzidave vseh vrst mešalnih kadi«.

Nagrado za strokovne dosežke pri razvijanju in uvajanju novih tehnologij in novih izdelkov so prejeli naslednji **strokovni delavci - inovatorji:**

Robert Jedlovčnik, Franc Guttenberger, Emil Dokler, Milovan Prelič in Bojan Marolt za stro-

Silos za apnenčevo moko

kovno inovacijsko rešitev »Postopek tračnega valjanja pločevine iz Zn - Cu - Ti zlitine in pločevine iz surovega in čistega cinka.

Nagrade »Inovator Celje« so

Maks PEČNIK

Posebna nagrada »INOVATOR Celje«

V letošnjem letu je občinska raziskovalna skupnost dala pobudo, da se v okviru nagrade Inovator Celje uvede še posebna nagrada za organizatorje in pospeševalce inventivne dejavnosti.

Odbor za podelitev nagrad je za leto 1985 prvič to nagrado dodelil našemu analitiku za inovativno dejavnost Maksu PEČNIKU. V utemeljitvi predloga je bila razvidna dolgoletna aktivnost tov. Pečnika pri organiziranju in pospeševanju inovativne dejavnosti ne samo v Cinkarni, temveč tudi v okviru sindikata kemične in nekovinske industrije Slovenije in v Odboru za inovativno dejavnost pri Občinskem svetu ZSS Celje, katerega dolgoletni predsednik je.

Dani PODPEČAN

Inovator z mnogimi idejami

V delovni organizaciji je veliko slišati o njem v povezavi z njegovimi izumi in izboljšavami. Kadar govorimo o razvoju in inovacijah, beseda teče skoraj vedno tudi o njem. Letos pa je dobil tudi visoka priznanja v Mariboru in Celju.

V naši delovni organizaciji je zaposlen že trindvajseto leto in do leta 1975 je imel, kot pravi, že okrog 20 inovacijskih predlogov, registriral pa je že štiri patente. Verjetno ste že uganili, da pišem o Vojislavu Ružiču, inženirju kemije, zaposlenemu v Investicijski službi. Od leta 1975 dalje je prijavil že 13 inovacij od katerih je pet realiziranih. Zanj je značilno, da dela timsko.

Pri inovaciji Zamenjava apna z apnenčevo moko v nevtralizaciji TiO₂ se je domislil, da bi namesto dragega apna uporabljali apnenčevo moko. Ta predlog je navrgel lani več kot 10 starih milijard dohodka. V nadaljevanju tega predloga je prišel do spoznanja, da se lahko koristno uporabi odpadni ogljikov dioksid, ki pri tem nastane in ga sedaj spuščamo v zrak. Koristno se lahko uporabi za zamrzovanje povrtnin, za gaziranje pijač, v kovinski in kemijski industriji. Kot stranski produkt v nevtralizaciji pa načrtuje tudi pridobivanje mavca, ki bi bil uporaben za cementarne. Ob tem pa predlaga, da bo mogoče pridobivati tudi kalcijev karbonat, ki bo uporaben v papirni industriji in proizvodnji gnojil. Nato pa bo mogoče pridobivati še amonsulfat.

Vsekakor lahko inženirja Ružiča štejem za inovatorja, ki se je spoprijel predvsem s predelavo odpadkov, izkoriščanjem odpadne toplote in zmanjšanjem ekoloških problemov. Svojem nasprotnikom hoče svoje ideje dokazovati samo z delom.

V sodelovanju z Metalno v Mariboru je napravil poizkus

bile podeljene letos že enajstič in pomenijo pomemben prispevek k razvoju in popularizaciji inventivne dejavnosti v Celju.

Vojislav Ružič

uloviti nevarni plin SO₂ iz absorpcijskih stolpov pri proizvodnji svinca v mežiškem rudniku. V stolp je vgradil čistilec, ki SO₂ po določenem postopku pretvarja v soli. Odpadkov pri tem ni. Ta čistilna naprava pa se lahko uporabi tudi v termoelektrarnah. V Cinkarni je bilo največ besed o tem, zakaj ta poskus ni napravil v proizvodnji žveplove kisline. Pravi, da je bila njegova, sicer ustna vloga v tozdu zavrnjena, sedaj pa da so mu vrata odprta. Napravo za čiščenje SO₂ je skupaj z Metalno patentiral v Jugoslaviji, EGS, Japonski in ZDA.

V naši delovni organizaciji, pravi, pogreša zaupanje in razumevanje, večkrat pa tudi ne najde podpore pri članih strokovnih komisij, ker le-ti odlašajo pri ocenjevanju in realizaciji njegovih predlogov. Toda navzlic temu ne odneha. V svoji mali pisarni ima celo svoj mali priročni laboratorij. Značilnost njegovega dela je tudi v tem, da noben predlog ni dokončen. Na

obstojećih predlogih gradi nove, boljše, ki imajo večjo vrednost, prinašajo več prihranka, vsebujejo več znanja in timskega dela.

Leta 1982 je prijavil tehnično izboljšavo izkoriščanje odpadne toplote iz hladilnega sistema Alfa Laval pri proizvodnji žveplove kisline. V treh letih je ustvaril za 93 milijonov din prihrankov na energiji. Ta predlog je nato dopolnil z izkoristkom še več odpadne toplote (do 80°C), ki bi je poleg Cinkarne lahko izkoristilo mesto Celje za ogrevanje mestnega toplovoda. Vendar ta

ideja čaka na realizacijo že od lani.

Za njegovo delo se zanimajo tudi novinarski kolegi, ki objavljajo razgovore z njim. V časopis Naš tovariš 24.4.1986 je dal intervju novinarki, ki je zapisala njegove besede: »Nikoli me niso zanimali postopki, pri katerih gredo ostanki na odlagališča. Menim, da je naša prihodnost v izumljanju zaprtih sistemov, takih torej, ki obetajo tudi ekološko ustrežnejše postopke«.

M.G.

Izdelava ohišja elektro filtra

»LURGI« »A«

V letu 1983 smo se dokončno odločili, da bomo opravili rekonstrukcijo »B« elektro filtra - LURGI. Filter, ki je takrat obratoval, je bil v tako slabem stanju, da so se okvare vrstile dan za dnem in s tem tudi zastoji v proizvodnji titanovega dioksida. Obstoječe ohišje, ki je bilo izdelano pred leti, ni bilo najboljše. Z ozirom na samo konstrukcijo in sestavo, smo filter izdelali iz treh delov (prej iz petih) s tem, da je srednji del - valj - bil iz enega dela ter enakega premera po celotni dolžini. Spodnji del pa je prilagojen tako, da ga je možno demontirati brez večjih težav. Odločili smo se tudi, da vzamemo za notranjo zaščito gumo F 23, ker je cenejša od PUDF obloge, ki je bila v »B« filtru. Tako rekonstruirani filter smo zamenjali v letu 1983. Montažo in sestavo smo izvršili v celoti z domačimi strokovnjaki. Tako rekonstruirani filter obratuje še danes brez težav ali zastojev.

Z ozirom na to, da se je ta rekonstrukcija pokazala kot izredno dobra rešitev, smo se odločili, da tudi »A« filter obnovimo, ker je v zelo slabem stanju, tako da obratuje s stalnimi posegi in še to na meji dovoljenih parametrov obratovanja. S pripravami smo začeli že v letu 1984. V tem času smo naročili vse potrebne uvozne dele. Pri načrtovanju in izdelavi smo upoštevali vse pomanjkljivosti »B« filtra in jih pri »A« filtru izboljšali oz. odstranili.

Pri nabavi zaščitne obloge - gume smo se posvetovali z nemško firmo Höst, ki nam je za »B« filter svetovala gumo F 23, toda ker se le-ta ni najbolje obnesla, nam je sedaj predlagala novo, ki pa jo je potrebno drugače vulkanizirati kot prejšnjo. Nov način vulkanizacije pa nam je prinesel

tudi dosti dodatnega dela, ker je postalo celotno ohišje filtra tlačna posoda, kjer poteka vulkanizacija gume pod pritiskom pare 1,7 bara. Zato smo morali že narejeno ohišje filtra dodatno utrditi na prirobnicah ter izdelati bombirano dno, da bomo lahko zaprli valj in izvršili vulkanizacijo.

Valj filtra smo izdelali v Vz-

drževanju v centralnih strojnih delavnicah z delavci Metalne, ki so izdelovali že prvi rekonstruirani filter, tako da ni bilo nobenih težav pri sami izdelavi. Da bi lahko predstavil, kakšen obseg je izdelava filtra, naj navedem nekaj dimenzij filtra: valj ima premer 4,6 m ter je visok 9 m tehta pa 17 ton.

Večja dela sta opravila Ključavničar Celje in ing. Terlep v Ljubljani. Vse ostale manjše sestavne dele pa smo izdelali v naših

delavnicah. Večje težave so nastopile le pri prevozu valja filtra na mesto gumiranja, ker ga je bilo treba kar štirikrat prenašati preko cevovodov z avtodvigalom.

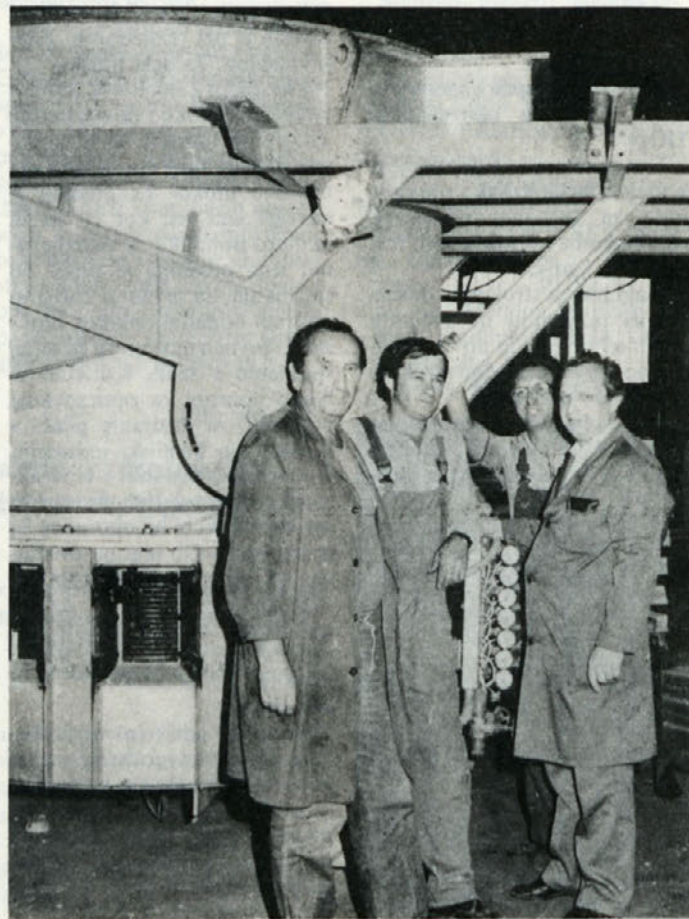
Zdaj so vse težave okrog izdelave za nami, čakamo le še na gumiranje. To je opravil TOZD Veflon. Sedaj je na vrsti montaža filtra. Predvidevamo, da bomo dali filter v obratovanje 25. 10. 1986.

Mirko MEŽNAR
Anton TOFANT

Ohišje Lurgi filtra

Popravilo Junker peči

Na sliki: Drago Lamper, Martin Žibert, Marko Suša in Martin Črepinšek pred popravljeno pečjo

Elektroredukcijaska visokonapetostna petnajsttonska »Junker« peč za taljenje cinka v novi valjarni, je delala brezhibno dve leti. Letos poleti pa je prišlo do hujše okvare. Pregorela je indukcijska tuljava.

Na prigravarjanje delavcev valjarni, so se vzdrževalci sami odločili za popravilo, čeprav za tovrstna dela niso bili usposobljeni. Doslej so previjali le nizkonapetostne tuljave. Brez izkušenj in primerne prostora ter priprav, so se lotili izjemno težke naloge.

S centralnih elektro ARM delavnic so zadolžili najboljše delavce ter pričeli razdirati peč. Sneli so tuljavo in obnovili izolacijo v H klasi (temperatura mora zdržati 150°C). Vse pomožne priprave so morali zgraditi sami. Ker niso imeli izkušenj, so se posvetovali s Feraltom, kjer imajo podobne peči.

V primeru, da ne bi prevzeli dela, bi morali tuljavo, ki meri 1,70 m in ima 350 kg prepeljati v Sevojno ali firmi Junker v ZRN.

Popravilo so uspeli izvršiti v mesecu in pol, kar je izredno hitro, saj so z delom začeli takoj in delali neprekinjeno do konca. Prepričani so, da

bo peč tri leta delala brezhibno. Prihranili so najmanj 1,2 milijona din.

Z izkušnjami, ki so si jih pridobili pri tem popravilu,

se bodo odslej laže odločali za popravila visokonapetostnih motorjev. Želijo si namreč, da bi se delavnica razvijala v tej smeri.

Pogovor z novim direktorjem DE Marketing Cinkarna mora postati pretežni izvoznik na zahod

Že več kot 20 let dela na vodstvenih delih v zunanji trgovini in več kot 17 let v naši DO. Tukaj se je zaposlil takoj po končani ekonomski fakulteti v Ljubljani. Vmes je bil šest let zaposlen v Etolu in vodil notranjo in zunanjo trgovino. Po reorganizaciji Marketinga je bil pomočnik direktorja. Zvest svoji stroki, je sodeloval pri sklepanju vseh pomembnejših poslov v naši DO.

Zdravko
Flis,
dipl.
oec.
direktor
DE
Marketing

CINKARNAR: Kot je videti iz vašega dosedanjega dela, boste nadaljevali dogovorjene usmeritve v marketinški dejavnosti?

FLIS: Položaj na tržišču se je v zadnjih letih zelo spreminjal. Glede na jugoslovansko splošno usmerjenost v izvoz, bo potrebno največ časa posvetiti delu v zunanji trgovini in doseči, da bo Cinkarna pretežni izvoznik na zahodnoevropsko tržišče. Vendar je to lahko le dolgoročni cilj. Morali bomo imeti sposobne dodatne proizvode za izvoz na konvertibilno področje, hkrati pa si prizadevati za zmanjšanje uvoza iz tega področja.

CINKARNAR: Kateri izdelki so najbolj zanimivi za zahodni trg?

FLIS: Najbolj zanimivi so titanov dioksid, cink titanova pločevina in litopon, vendar smo pri njih količinsko omejeni zaradi obvezne prodaje na vzhodno tržišče. Za obstoječo proizvodnjo pa potrebujemo velike količine žvepla. V preteklosti smo uvažali tudi cink, ki pa ga je sedaj na domačem tržišču dovolj.

CINKARNAR: Ali tudi vi menite, da je rešitev v iskanju novih izdelkov?

FLIS: S temeljnimi organizacijami in razvojno službo se moramo dogovoriti, kaj bomo delali še boljše. Proizvodnja se mora prilagajati tržišču, vendar pri nekaterih obratih ne bo

mogoče. V teh primerih se bomo v marketingu trudili najti ugoden plasman. Če pa bodo zaloge le prevelike, bo potrebno poiskati najboljše rešitev. Morali se bomo odločiti, da ne bomo proizvajali izdelkov na silo, če se jih nikakor ne bo dalo prodati.

V septembru imamo v programu sestanke z vsako tozdr posebej. Ocenili bomo vse možnosti ter predlagali ukrepe za prilagoditev tržnim razmeram.

CINKARNAR: Kje so največje zaloge?

FLIS: Povečane zaloge so v cinkovem prahu. Tega smo standardno izvažali v ČSSR, kjer pa imajo sedaj težave s plačilom zaradi pomanjkanja deviz. Za prodajo na druga tržišča je cena previsoka, na domačem pa je konkurenca. Težave so tudi pri žvepleni kislini, zaradi remontov pri odjemalcih in domače konkurence.

CINKARNAR: Ali bodo izvozne stimulacije tudi odigrale odločilno vlogo pri prodaji naših izdelkov v tujino?

FLIS: V prvem polletju so bile izvozne stimulacije minimalne. Z novim odlokom so se precej povečale, zato bodo lahko v precejšnji meri vplivale na večji izvoz.

CINKARNAR: V juliju in avgustu so delavski sveti tozdr sprejeli predloge o zvišanju cen nekaterih naših izdelkov, ZIS pa o vračanju na junijsko raven.

FLIS: Od predlogov, sprejetih na delavskih svetih tozdr, smo od Zveznega zavoda za cene dobili cel kup zavrnjenih povišanj. Te bomo morali ponovno proučiti. Odlok o vračanju na junijsko raven pa nas ne prizadene, ker nismo prekoračili povišanj, ki jih omenja odlok. Zniževanje cen je izredno težko, ker stroški proizvodnje nenehno rastejo.

CINKARNAR: Kako pa je s

poslovnim sodelovanjem z ostalimi OZD in predstavništvi?

FLIS: Ta interes se kaže še naprej, vendar zaenkrat nimamo blagovnih fondov za dodatne aranžmaje. Toda možnosti še bodo. Naš predstavnik v Berlinu je zelo potreben zaradi obsega poslovanja in intenzifikacije titanovega dioksida.

CINKARNAR: V zadnjem času smo naredili precejšen korak naprej na področju reklame in propagande. Kako pa je z novimi vrstami embalaže?

FLIS: Da, novi embalaži za več vrst izdelkov, predvsem kemijskega programa, posvečamo veliko pozornosti. Vendar je to daljši proces, ker je najprej potrebno izčrpati zaloge stare embalaže.

CINKARNAR: Kako lahko DE Marketing uresničuje stabilizacijske cilje?

FLIS: Tako, da čim hitreje in čim več prodamo.

Razgovor opravila
Mira GORENŠEK

Pogovor z novim direktorjem PFS Obdobje investicijske dejavnosti

Za novega direktorja posebne finančne službe je delavski svet imenoval Dušana Jereba, diplomiranega pravnika, ki je nastopil delo 1. septembra. V DO je zaposlen že od leta 1980 in je najprej delal kot pravnik v pravno samoupravni službi, nato je bil vodja službe za plan in analize, nato pa pomočnik direktorja PFS. Dosedanji direktor PFS Aleksander Rojnik je prevzel dolžnosti pomočnika KPO.

Dušan
Jereb,
dipl.
iur.
direktor
PFS

CINKARNAR: Katere so najpomembnejše naloge pri delu te službe v bodoče?

JEREB: Izhajajoč iz srednjeročnega načrta DO je naša največja obveza v finančni funkciji investicijska dejavnost. Delovna organizacija bo morala zagotoviti 18 milijard din za investicije po cenah iz 1985. leta. Spričo problematične akumulativnosti in trenutnega neugodnega gospodarskega gibanja, bo to izredno težko uresničiti. Naše banke so v svojih kreditnih možnostih omejene, sovlaganje kupcev pa je problematično, ker se borijo s svojo lastno uspešnostjo poslovanja.

CINKARNAR: Pri takem investiranju seveda trpi plačilna sposobnost?

JEREB: Da, o tem smo se že pogovarjali. Zahtevati je potrebno pravočasno pripravo dobrih elaboratov, na podlagi katerih bomo pri bankah lahko zagotovili dolgoročne kredite. Naša naloga je, da vključimo v naše poslovanje več bank, računamo pa tudi na sredstva vz-

hodnonemškega partnerja in sovlagatelje pri izdelkih z večjim tržnim deležem. Ob tem bo potrebna še ustrezna politika amortizacije, zagotoviti pa bo treba tudi kredite izvajalcev.

CINKARNAR: Ali se ne bojimo visokih obrestí za kredite?

JEREB: Finančni krog investicije se pripravi že v elaboratu in poslovni uspeh, ki izhaja iz pričetka obratovanja vsake investicije, ima vkalkulirane tudi obrestí. Dolgoročni krediti predstavljajo komaj odstotek poslovnih sredstev Cinkarne. Potrebno pa je poiskati tudi dolgoročne tuje vire.

CINKARNAR: Za plačilno sposobnost pa je vendarle potrebno najemati tudi kratkoročne kredite?

JEREB: Na področju plačilne sposobnosti je potrebno upoštevati, da pretežno uporabljamo izvozne kredite, ki so selektivni in je njihova cena praktično nizka, z oziroma na inflacijsko stopnjo.

CINKARNAR: Kakšno je z ozirom na tolikšno vsoto investicij potreb po poslovnem sodelovanju z drugimi OZD?

JEREB: Investicijski program seveda zahteva večjo agresivnost in boljše sodelovanje in iskanje novih koristnih možnosti za povezovanje.

CINKARNAR: Kateri so še drugi cilji finančne dejavnosti v DO?

JEREB: Najprej je potrebno obvezno znižati neplačano realizacijo. Nato je potrebno izkoristiti vse selektivne kredite, ki

jih ponuja sistem. Pred nami so še druge naloge, kot je iskanje najugodnejšega plasmaja finančnih sredstev, izboljšanje finančnega planiranja, zaostrovanje prodajnih pogojev glede na tržne razmere, skupaj z Marketingom in izboljšanje finančno inflacijskega sistema.

CINKARNAR: *Mimo najine teme vprašujem o nujnosti organizacije pomočnikov direktorja PFS?*

JEREB: Odgovor je zelo pre-

prost. PFS ima na voljo le malo indeksov. Na področju dolgoročnega finansiranja, spriči investicij, je potrebno opraviti veliko dela, to pa zahteva največji strokovni pristop. Zato je bilo potrebno začasno do reorganizacije naše službe (pripravlja jo organizacijska služba) izdati začasne odločbe.

Razgovor opravila:
Mira GORENŠEK

Štipendiranje po novem sporazumu

Prihodnost mladini

Z uresničevanjem dogovorjenih načel v novem sporazumu o štipendiranju si predvsem prizadevamo doseči, da bi vsaka podeljena štipendija temeljila na kadrovskih potrebah, da je upoštevan razvojni in socialni vidik, da je omogočeno šolanje tistim, ki imajo za to nagnjenje in učne sposobnosti in se brez štipendije ne bi mogli šolati in tistim, ki s svojimi izrazito nadpovprečnimi rezultati in uspešnim vključevanjem v različne šolske in izvenšolske dejavnosti dokazujejo svoje izjemne intelektualne sposobnosti in delovne rezultate.

Razvojni cilji prihodnjega srednjeročnega obdobja, pa tudi do leta 2000 in naprej, nedvomno zahtevajo, da storimo več za izboljšanje izobrazbene ravni vsega prebivalstva. Te cilje bomo dosegli le z večjo skrbjo in vlaganjem v znanje. Pri zagotavljanju znanja mladim ima štipendijska politika pomembno vlogo, saj omogoča usmerjanje skladno z družbenimi potrebami in izobraževanjem tistim mladim, ki so sposobni, vendar bi jim bilo pridobivanje znanja družbene pomoči onemogočeno.

Kakšne novosti nam prinašajo dopolnitve samoupravnega sporazuma o štipendiranju?

I. Temeljna načela

1. Vključene so vse sugestije za štipendiranje izrazito nadarjenih učencev in študentov;

2. Kot predhodna oblika izenačevanja materialnih možnosti vseh mladih za šolanje se uporabi prispevek za znižanje cene družbene prehrane učencev in študentov s tem, da se višina financiranja (0,5 odstotka) od bruto OD ne poveča.

3. Kadri, ki so pomembni za ohranitev slovenske kulturne

dediščine, so tudi štipendirani iz sklada Borisa Kraigherja (štipendijski sklad za raziskovalne kadre).

II. Kriteriji in merila za podeljevanje štipendij in določanje višine štipendij

1. Pri kadrovskih štipendijah je osnova za pridobitev pravice dohoda na družinskega člana v družini prosilca, ki ne presega povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji, ugotovljenega za preteklo leto (prej 85 odstotkov iste osnove).

2. Poleg navedenih kriterijev je možno podeliti štipendijo učenecem in študentom, ki jih predlagajo sveti vzgojnoizobraževalnih organizacij in s svojimi izrazito nadpovprečnimi učnimi rezultati in uspešnim vključevanjem v različne šolske in izvenšolske dejavnosti dokazujejo svoje izjemne intelektualne sposobnosti in delovne rezultate. Tako imajo predlagani kandidati pravico do štipendije, če ožji družinski člani za preteklo leto niso plačali davka od skupnega dohodka občanov.

3. Pri kadrovskih štipendijah doslej ni bilo razlike, če se je učenec ali študent šolal v kraju ali izven kraja bivanja. Ta razlika je v novem besedilu vključena, s tem da je bila za študente vključena lestvica, ki jo je predlagala univerzitetna ZSMS. Ta lestvica v večji meri uveljavlja načelo nagrajevanja po delu oz. stimulacijo za študijski uspeh. S povečanjem števila kategorij od 6 na 9 se povečuje občutljivost lestvice, kar praktično tudi pomeni, da študent lažje napreduje iz kategorije v kategorijo. Vse to pa bo po mnenju pripravilcev povečalo interes za izboljšanje študijskega uspeha. Nova lestvica je modelirana tako, da v celoti ne zahteva več sredstev,

dejansko pomeni le notranjo razporeditev v korist študentov z boljšim učnim uspehom.

4. Učencem in študentom vozačem - pripada odslej dodatek za stroške prevoza, ki presega 2 odstotka povprečnega mesečnega neto osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji, ugotovljenega za preteklo leto.

5. Odslej bo možno podeljevati štipendije tudi za podiplomski študij. Merila bodo določili v organizacijah združenega dela sami.

6. Za poklice, kjer kadrov izrazito primanjkuje, se višina štipendije lahko poveča do višine zajamčenega osebnega dohodka, uradno ugotovljenega v SR Sloveniji.

7. Odbor skupščine zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije, pristojen za štipendiranje, odloči o medletni valorizaciji štipendij, glede na gibanja osebnih dohodkov in življenjskih stroškov ob vsakem trimesečju.

8. Pri ugotavljanju upravičenosti do štipendije iz združenih sredstev in razlike h kadrovski štipendiji, se upoštevajo vsi dohodki in prejemki družine.

Kaj šteje med dohodke in prejemke družine, je opredeljeno v samoupravnem sporazumu o socialnovarstvenih pravicah.

III. Združevanje sredstev in solidarnosti

Kljub velikemu številu pripomb v zvezi z razrezom solidarnostnih sredstev, je v času javne razprave prevladovalo mnenje:

- da je potrebno zasledovati policentrični razvoj v SR Sloveniji in ne kaže podpirati razseljevanja v manj razvitih občinah

- da s kadrovsko štipendijo ni mogoče vezati potencialnih delavcev na določeno občino, če leti za to nimajo globljšega interesa in drugih pogojev.

- da je sistem solidarnosti s tem, ko prispeva k izenačevanju materialnih pogojev za izobraževanje dal v Sloveniji pomemben prispevek pri izboljšanju izobrazbene strukture

- na vprašanje solidarnosti je potrebno gledati z vidiki naše družbe kot celote.

Metodologija je torej ostala nespremenjena, zaostri so se le nekateri pogoji za uveljavljanje pravic do solidarnostnih sredstev, in sicer bodo odslej upravičenci tiste občine, kjer se poleg izpolnjenih ostalih pogojev v sklad z združenih sredstev zbirajo tudi sredstva občanov, ki opravljajo samostojno gospodarsko, kmetijsko ali poklicno dejavnost, kjer je razmerje med pode-

ljenim številom kadrovskih štipendij in štipendij iz združenih sredstev izboljšuje v prid kadrovskim štipendijam in če so v obravnavani občini podpisniki samoupravnega sporazuma o štipendiranju vse organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti.

IV. Organi udeležencev samoupravnega sporazuma

Samoupravna organiziranost na republiški ravni se je spreminila, tako da je le-ta sedaj organizirana analogno samoupravnim organom v občinah, kar pomeni, da bodo novi organi dopolnjeni z delegati RK SZDL, RK ZSMS, in RS ZSS. Naloge organov štipendiranja na republiški ravni se bodo določile s statutom Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije.

Alenka PREGELJ

Dopisujte v glasilo

V uredništvu glasila Cinkarnar si želimo čim več vaših prispevkov, ki bi v marsičem popestrili vsebino. Pišite o vsem, kar vas zanima, sprašujte, mi bomo poskrbeli za odgovore. Pišite delavske črtice, tudi pesmi, morda je vaš hobi zanimiv, pobrskajte po spominu, če ste doživeli kaj zanimivega. Če boste imeli besedilo natipkano, pišite v razmaku ena in pol, zaradi preglednosti.

Uredništvo!

Kaj (še) lahko naredi sindikat za hitrejšo reševanje stanovanjske problematike?

Očitno bo za hitrejšo izboljšanje stanja na stanovanjskem področju nujno usklajeno pravno (zakonodajno), ekonomsko, organizacijsko, samoupravno in družbenopolitično delovanje vseh pristojnih in zainteresiranih, tudi sindikata. Ta sam seveda ne more neposredno spreminjati stanja. Kaj pa lahko napravimo v sindikatu? Izvršni odbor oziroma vodstvo sindikalne konference lahko od strokovnih služb zahteva temeljito razčlenbo stanovanjskih potreb delavcev (potrebe po novih stanovanjih, povečanje stanovanjske površine, posodobitve, itd.) - V to razčlenbo pa je treba zajeti tudi že dodeljeni oziroma razporejeni stanovanjski fond. Na tej podlagi potem lahko v sindikalni organizaciji ocenimo ustreznost politike pridobivanja stanovanj in posojil (tudi z vidika urejenosti tega področja v aktih, kakšne so možnosti za mlade delavce in mlade družine, razmerje med družbeno in individualno gradnjo, upoštevanje sporazuma o minimalnih standardih za življenjske in delovne razmere pri zaposlovanju, ali je dosedanja družbeni dogovor na tem področju v celoti ustrezen in podobno). Gotovo lahko sindikat zahteva tudi bolj učinkovito združevanje sredstev stanovanj-

skega sklada na ravni delovne organizacije. Problematiko prostorskega načrtovanja, komunalnega urejanja, solidarnostnih stanovanj in subvencioniranja stanarin - to pa so stvari, ki jih je mogoče obdelati na ravni občinskega sveta.

Seveda vse to ne bo obrodilo sadov brez drugih (širših družbenih) ukrepov in aktivnosti, kot so na primer: lastništvo stanovanjske pravice v večji meri približati ozdom, ki so izločili in združili sredstva za graditev teh stanovanj - se pravi poostriiti pogoje prenosa stanovanjske pravice in sankcionirati zlorabe, zagotoviti pregled zasedenosti stanovanj, za katere je ozd stanodajalec, ne glede, da imetniki stanovanjske pravice ne delajo več v teh ozdih. S tem v zvezi je bolj racionalna zasedba obstoječega stanovanjskega fonda. Tudi oblikovanja cen ni mogoče v celoti prepustiti samo izvajalcem stanovanjske gradnje - zato je treba izoblikovati ustrezen mehanizem kontrole cen na tem področju. Prodajo družbenih stanovanj civilno-pravnim osebam pa je treba natančno opredeliti, tako da ne bi osiromašili družbenega stanovanjskega sklada.

(Iz Informacij RS ZSS)

Tehnološki in ekonomski presežki delavcev bodo deležni vedno večje pozornosti sindikata

Razvojna prenova gospodarstva in družbenih dejavnosti bo, predvsem zaradi tehnoloških sprememb, porajala tehnološke presežke delavcev. To bo terjalo intenzivne prezaposlitve. Temeljito prestrukturiranje gospodarstva namreč nujno vodi v skokovito povečanje tehnoloških in ekonomskih presežkov. Podatki zadnjih let pri nas sicer ne kažejo, da gre za veliko število, v Sloveniji med 1000 in 2000 delavci. Nekateri drugi podatki (za Jugoslavijo) pa kažejo, da bi bilo mogoče v gospodarstvu zmanjšati število zaposlenih celo do 20 odstotkov, ne da bi se proizvodnja pri tem zmanjšala. Tu se srečamo s pojavom, ki mu strokovnjaki pravijo podzaposlenost - gre za to, da je v organizaciji zaposlenih več delavcev, kot bi bilo potrebno - zato vsi manj delajo, kot bi lahko. Očitno pri nas sedanje število o tehnoloških in ekonomskih presežkih ne izražajo dejanske podzaposlenosti. Ob tem je treba povedati, da je velik

del napovedanih presežkov delavcev s I. stopnjo strokovne izobrazbe, to pa je profil, ki ga bo gospodarstvo vedno manj potrebovalo. Če vemo, da v ozdih precej nerealno načrtujejo število potrebnih delavcev in tudi njihovo kadrovsko strukturo, da v praksi še nimamo ustreznih programov niti ustreznih izvajalcev prekvalifikacij ter da zakonodaja problema viškov eksplicitno ne pozna, si lahko mislimo, s kakšnimi problemi, se bomo na tem področju prav kmalu srečevali - tudi v sindikatu. (Recimo: rešitev ni vedno v prezaposlovanju v DO in sozdu, saj se tako lahko povečuje podzaposlenost, veljavna zakonodaja prepušča ta problem izključno ozdom, najbrž pa bo treba tu uveljaviti širši solidarnost, velik problem bo tu izdelava kriterijev, kdo je tehnološki presežek oziroma višek. Povečane izgube ta problem še zaostrejejo, veliko vprašanje pa je, koliko sredstev za prekvalifikacije sploh imamo na razpolago).

In kaj je mogoče napraviti v sindikatu že danes - da bi bile težave jutri manjše? Sindikalne organizacije, predvsem pa organi naj poskušajo doseči, da bodo v planske akte o razvoju v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju vključene realne ocene potreb po tehnološkem in kadrovskem prestrukturiranju - na tej podlagi pa je treba v letnih planih določiti sredstva ne le za tehnološko posodabljanje proizvodnje, ampak tudi za izpopolnjevanje znanja delavcev. Pri tem je posebej pomembna vloga kadrovsko-socialnih služb, ki morajo pripraviti kakovostne strokovne podlage. Ob obravnavi rezultatov gospodarjenja pa je tam, kjer ni mogoče odpraviti vzrokov za slabo gospodarjenje z boljšo organizacijo dela, treba zahtevati preusmeritev proizvodnih programov in s tem povezano kadrovsko politiko. Tako bo mogoče delavce pra-

vočasno prekvalificirati. Posebej pomembno je tudi, da bodo ozdi pravočasno napovedovali število delavcev, katerih delo ni več potrebno in jim dela ne bo mogoče zagotoviti v delovni oziroma sestavljeni organizaciji na podlagi sporazumov o združitvi. Sindikat na republiški ravni pa bo skupaj s sisi za zaposlovanje in izobraževanje ter gospodarskimi zbornicami sodeloval pri ureditvi sistema urejanja vprašanj delavcev, katerih delo v tozdih ni več potrebno. Gre seveda za iskanje perspektivnih proizvodnih programov, investicijskih sredstev, pa tudi sredstev za usposabljanje delavcev. Ob tem pa bo treba povsod spodbuditi pripravo programov za dopolnilno in funkcionalno izobraževanje odraslih ter ustrežnejšo zakonsko ureditev te problematike.

(Iz informacij RS ZSS)

25 let obratne ambulante

Dr. Gabriel Hruševar v pogovoru z Leopoldom Slapnikom

Delavci zdravstvenega centra so 19. junija letos proslavili petindvajsetletnico obstoja obratne ambulante Cinkarne. Ob tej priložnosti so povabili vse doseda-

nje zdravstvene delavce, dolgoletnim članom pa podelili priznanja. Izrazili so tudi zahvalo kolektivu Cinkarne za posodabljanje njihovih ordinacij.

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem in sodelavkam ter obratovodstvu TOZD Grafike iskreno zahvaljujem za dragoceno darilo, ob enem pa vsem želim obilo osebnega zadovoljstva, medsebojnega razumevanja in še naprej mnogo delovnih uspehov.

Jože VRHOVŠEK

ZAHVALA

Ob nenadni in hudi izgubi dragega očeta Marjana KAČIČNIKA, se iskreno zahvaljujem vodstvu in IO ZS tozda Transport in skladišča za venec in sodelavcem za spremljanje na zadnji poti.

žena Sabina in sin Marjan z družino

Kongres medicine dela v Hamburgu

Letošnje mednarodno srečanje medicine dela, ki je potekalo od 7. do 10. aprila v Hamburgu, je zbralo preko tisoč udeležencev iz trinajstih držav Evrope in Azije. V novem kongresnem centru je bilo v šestih velikih dvoranah predstavljeno 18 okvirnih tem in skupaj 108 referatov.

Poudarek letošnjega srečanja je bil predvsem na treh temah: žena v poklicnem življenju, obolenja dihal pri delu ter aspekti genskih sprememb in karcinogenosti. Glede na to, da se žene po svetu vedno bolj zaposlujejo pri prej tipično moških poklicih, se pojavljajo tudi novi zdravstveni problemi. Povsem gotovo je, da ženski organizem popolnoma drugače reagira na škodljive snovi v delovnem okolju, pa tudi na razne obremenitve pri delu. Ob tem je potrebno upoštevati še reprodukcijski cikel žene. Razvija se nova veda o dopustnosti najvišjih koncentracij posameznih škodljivih snovi v delovnem okolju ter njihovi odzivnosti v telesnih tekočinah (kri, seč) žena in še posebej nosečnic. Preprosto povedano to pomeni, da bi bilo treba ženo glede izpostavljenosti škodljivim snovem drugače obravnavati kot doslej. Do zanimivih zaključkov so prišli, ko so pri montažnem delu v neki avtomobilski tovarni ugotovili pri enakih delih popolnoma druge težave pri ženskah kot pri moških.

V drugi okvirni temi so govorili predvsem o obolenjih dihal, ki jih povzročajo anorganske vrste prahu. Čeprav zlasti na zahodu vedno bolj opuščajo uporabo azbesta, ki se večinoma lahko popolnoma enakovredno nadomešča z drugimi snovmi, je še vedno nekaj takšnih del, kjer to ni mogoče. Ker je azbest snov, ki povzroča zasenčenja, pa tudi rakasta obolenja na pljučih šele po 15. in več letih zaposlitve, je razumljiva poostrena zdravstvena skrb pri vseh takih delih, kjer prihajamo z njim v stik. To so zlasti avtomobilska industrija ter razne dejavnosti za gradbeništvo. Vedno več je tudi obolenj dihal, ki se razvijajo zaradi preobčutljivosti na določene snovi, kot so izocianati in nekatere nizkomolekularne kemikalije. Posebej izpostavljeni so poklic mlinarja in peka pa brivca in frizerja. Zahteva po ugotavljanju preobčutljivosti z različnimi testi že pred zaposlitvijo pa

zaenkrat še ni praktično izvedljiva.

V okvirni temi o proučevanju genskih sprememb in karcinogenosti so dosti razpravljali o določevanju možnih mutagenih snovi v ozračju delovnih mest, pa o njihovi dokazljivosti v seču s posebej občutljivimi metodami. Tu se zaenkrat nova spoznanja še bolj odkrivajo s poskusi na živalih. Pač pa v zadnjem času odkrivajo nove kancerogene snovi, zlasti iz skupine polikličnih aromatskih ogljikovodikov. Tem smo dnevno izpostavljeni tako v prometu kot tudi iz zraka in raznih kurišč.

Glavni odbor poklicnega združenja je pripravil svoje strokovno dopoldne ter ga izpolnil z dvema tema: Nove preiskavne metode v medicini dela ter povezava kroničnih civilizacijskih bolezni z delom in poklicem. Zlasti zadnja je bila zelo zanimiva, saj so mnogi razpravljali ugotavljali, da kronične bolezni jeter, ledvic, pljuč, prebavil, srca in ožilja predstavljajo pomembne okvare zdravja, ki po svoje zmanjšujejo delovno sposobnost veliko bolj kot pa samo delovno okolje s svojimi škodljivimi snovmi. Tudi spremljajoča razstava mnogih znanih evropskih podjetij, ki se ukvarjajo z diagnostiko in zaščito pri delu, je prikazala mnogo novosti. Naj samo omenim univerzalni aparat za ugotavljanje mikroklimatskih pogojev na delovnih mestih, pa nove aparate za ugotavljanje vidnih sposobnosti in merjenje pljučnih funkcij, vse z računalniško obdelavo. Sam kongres je ponujal dosti možnosti za izmenjavo mnenj, to je pa izredno pomembno, saj le tako lahko dobimo potrebne strokovne podatke o trenutnem stanju razvisti medicine dela pa tudi o tem, kaj vse se na določenem področju raziskuje.

Dr. B. Hrašovec

V juniju so petnajstič po vrsti izbrali ribiškega carja (tistega, ki ulovi največjo ribo). K uspešni izvedbi cerimoniala na Šmartinskem jezeru je prispevala tudi Cinkarna s pokroviteljstvom

AFORIZMI

Če birokrati živijo v oblakih - je delavski razred žrtev neurja v gospodarstvu

Onesnaženost rek je malenkost v primerjavi - z onesnaženostjo vesti odgovornih kadrov

Obleka ne more narediti človeka, če je le-ta brez obleke - osel

Za kakšne čudeže vse ni poskrbel narava - ustvarila je ljudi s kurjo pametjo.

DOLGOVI - Doma Ostaja Le Glavobol Ob Velikih Izgubah

BIZNIS - Blagostanje In Zaslužek Ne Izbirata Sredstev

AVTO - Avanture Vodilnega Tovarniškega Osebjaka

DAVEK - Državna Administracija Vidi Edino Kapital

FOND - Finance Odhajajo Nekam Daleč

Marjan BRADAC

CINKARNIŠKE BODICE

Razvoj - to je ta pravo

Očitno se Cinkarni obetajo dobri časi. Še nikoli se nismo toliko pogovarjali o razvoju!

Kaj so kazalci uspešnosti?

Plača že ne! Smo baje med najuspešnejšimi delovnimi organizacijami v Celju, na rang lestvici najvišjih osebnih dohodkov občine Celje ni dobro uvrščen niti naš direktor. Le kje smo šele mi!

Varstvo pravic na pripravniškem izpitu

Izpraševalec: Kam se pritožite, če so vaše pravice motene?

Kandidat: Na delavski svet!

Izpraševalec: Kam pa potem, če tu ne uspete?

Kandidat: Pravobranilcu in na sodišče združenega dela!

Izpraševalec: Pa če še tu ne uspete?

Kandidat: Potem pa grem Hribarju!

Planiranje

Nedopustno je, da v ekonomatu septembra manjka zvezkov in

svinčnikov. Saj vendar vemo, kdaj se prične šolsko leto!

Dialektika

V naši družbi srečujemo dialektiko na vsakem koraku. Včeraj nekoga z grožnjo ukrepa družbenega varstva poganjamo iz tovarne, danes mu dodeljemo zlati znak Cinkarne.

Kaj je protislovje?

Protislovje... hmm... je npr. to, da še nikoli nismo imeli v Cinkarni tako število osebnih avtomobilov kot danes in da še nikoli ni bilo tako težko dobiti avtomobila, če si ga potreboval. No ja, za vse pa to le ne velja!

Izjema potrjuje pravilo

V DO poznamo izrek:

Kdor ni lep do tridesetega leta, ne bo nikoli lep!

Kdor ni pameten do štiridesetega leta, ne bo nikoli pameten!

Kdor ni bogat do petdesetega leta, ne bo nikoli bogat!

Pozabili pa so, da obstojajo lepotne operacije in predstavništva v tujini.

Šport in rekreacija

Letne igre grafičarjev SRS

Cinkarna je s svojimi ekipami letos sodelovala na 27. igrah grafičarjev Slovenije junija v Murski Soboti in se v skupnem plasmaju uvrstila na sedmo mesto. Sodelovalo je 20 ekip iz vseh grafičnih hiš.

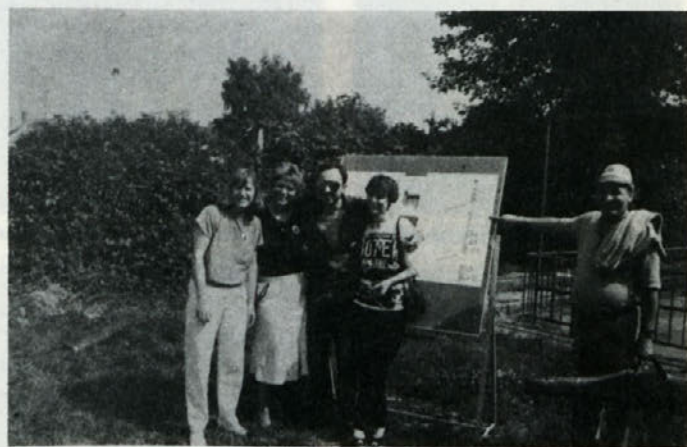
Najboljši v vseh panogah je bil AERO iz Celja, nato Pomurski tisk in Delo. Pred nami pa so še bili Mladinska knjiga, Večer in Gorenjski tisk. Prednjačijo za 166 točk, s tem da smo mi sodelovali izmed petnajstih, le v osmih panogah.

Najboljše rezultate so dosegle strelke in odbojkašice, ki so osvojile prvo mesto. Strelke so vodile pred Večerom, Delom in Kočevskim tiskom, odbojkašice pa pred Mladinsko knjigo, Večerom in Primorskim tiskom.

Na tretjem mestu je pristala ekipa namiznega tenisa - ženske

takoj za Aerom in Pomurskim tiskom, razlika do 1. mesta je bila 9 točk. Kegljači so prav tako osvojili tretje mesto, za Kartonažno in Aerom. Zaostanek je bil 9 točk.

Moška ekipa namiznega tenisa je osvojila četrto mesto z zaostankom 12 točk za Delom, Aerom in Ljudsko pravico. Enak rezultat so dosegli strelci, ki so pristali za Aerom, Večerom in Primorskim tiskom. Moška ekipa odbojke je bila peta, ekipa malega nogometa pa šesta.

V ženski zmagojuči ekipi streljanja z ZP so tekmovala Blanka Botušič, Cvetka Horvat in Mira Gorenšek. Blanka je požela svoj osebni rekord 172 krogov in bila prva med posameznicami.

Ob naših dekletih stojita Ivan Kranjc in Cic Počivalšek

V ženski zmagojuči ekipi odbojke so tekmovala: Cvetka Lukanc, Irena Zalokar, Radmila in Zdenka Vignjevič, Vilma Pevec in Ljuba Samec

Mali nogomet - moški

Prvi cinkarniški kolesarski triatlon

Počitek

Na pobudo in v izvedbi kolesarske sekcije je bil 28. julija organiziran prvi kolesarski triatlon. Za tiste, ki ne veste, kako poteka, naj malo opišem discipline, ki jih mora udeleženec premagati. Prva disciplina je plavanje na 200 metrov, nato kolesarjenje na 40 km in tek na 2.000 metrov.

Plavanje je bilo na celjskem bazenu, kolesarjenje pa na cesti Celje - Pirešica - Dobrna - Vojnik - Celje do Grička, kjer je bil na kraju še tek in zaključek. Na odcepu za Črnavo je bila ponudba okrepčilnega čaja. Za triatlon se je prijavilo 45 udeležencev, med katerimi je bilo tudi sedem naših sodelavk. Za premagane discipline in udeležbo je vsak udeleženec dobil lepo kolajno. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo Metalurgiji, Veflonu, Transportu in Marketingu za pomoč, ki so jo nudili z organizacijo tako zahtevne prireditve. Na zaključnem srečanju so udeleženci izrekli priznanja organizatorjem in izrazili željo po podobnih prireditvah. Za vse, ki tekmujejo za priznanje

Celjski kerlec pa še obvestilo, da so vse tri discipline priznane.

D. L.

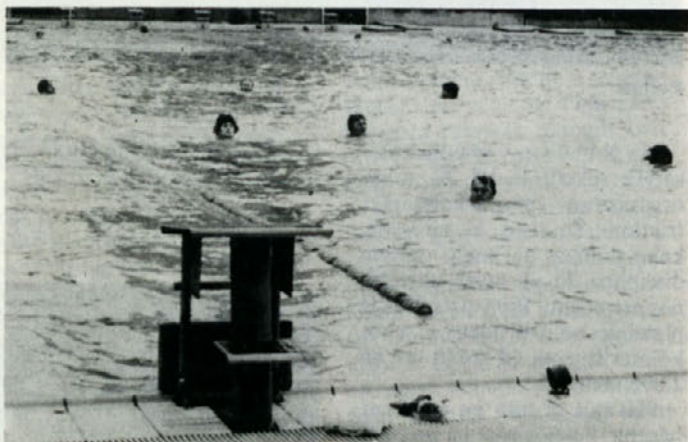
Smerokaz postavlja vodja triatlona, Štefan Gaberšek

Triatlon - kolesarjenje

Triatlon - tek

Triatlon - plavanje

Triatlon - slačenje

Cicibani - planinci

»Predšolski otrok je najbolj plastičen, je kot testo, ki se da gnesti.«

Tako je dejala tov. Pavla Klinar na seminarju v Novi Gorici, ki je bil organiziran za vzgojiteljice, mladinske vodnike in mentorje. Torej za vse tiste, ki se ukvarjajo s širjenjem planinstva med najmlajše, med cicibane. Tudi naslov tega srečanja je nosil ime CICIBAN - PLANINEC.

Akcija sama že ima uspehe in več kot desetletno tradicijo. Začela se je iz dejstva, da nas današnji časovni tempo vse bolj oddaljuje od narave. Torej jo skušamo čim bolj približati vsaj otroku, da bo zaživel z njo. Prav mestni otroci so za to najbolj prikrajšani.

Že leta 1974 je Mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije to potrebo pravilno doumela in leto kasneje so akcijo CICIBAN - PLANINEC vnesli v svoj izobraževalni koledar. 1976 pa je planinsko društvo Ilirska Bistrica v sodelovanju z Mladinsko komisijo pripravilo prvi seminar za vzgojiteljice in mentorje.

Kakšni so torej nameni in cilji te akcije?

Ciljev je pravzaprav več. Najprej, omogočiti otroku čim tesnejši stik z naravo. To lahko spoznava le, če sam hodi vanjo. V ta namen imamo cicibani - planinci organizirane krajše izlete v okolico svojega kraja, mladinska komisija pa prireja za njih večdnevne planinske tabo-

re. Poleg rekreativnega dela je potrebno na najmlajše delovati tudi vzgojno. Naš ciciban spoznava opremo, ki jo potrebuje za hojo in bivanje v naravi, bližnjo in daljno okolico svojega domačega kraja, veliko izve tudi o vremenoslovju in orientaciji, pa o prehrani, ki nam jo nudita polje in gozd. Spoznava, se z varstvom okolja, nevarnostmi, ki nanj preže, pa z nudenjem prve pomoči. V začetku morda le, kako se ublaži pik ose, kako se zaustavi krvavitev iz nosu, vendar se pozneje še mnogo nauči. Tako bo lahko že na začetku svojega planinstva obogaten z znanjem ter bo z veseljem zahajal na izlete v naravo.

Poleg tega si ciciban pridobi pri gibanju še gibalne spretnosti, na ta način se tudi osamosvaja in si krepi samozavest. Nauči se tovarštva in skrbi za bližnjega. Dobi tudi pravičen odnos do rastlin in živali, ki jih na svoji poti skozi naravo srečuje. Veliko, in še več, je bilo na seminarju v Novi Gorici povedanega o tem. Enotni smo si bili, da je skrb za najmlajše nujna in da je planinstvo, ki deluje po vrticih krajevnih skupnosti in šolah, lep zgled, kako lahko rekreacijo združimo z vzgajanjem k lepemu in boljšemu.

S tega srečanja smo odšli vsi dobre volje in polni načrtov za nadaljnje delo.

Iztok TROBIŠ

Zadnji ostanek topilnice

Ime Cinkarna je nastalo zato, ker je nekoč iz rude proizvajala cink. Ta proizvodnja sicer ni dočkala 100 let, ker so topilnico cinka zaprli leta 1970. Topilnica je delala na osnovi redukcije praženca. Ko so dobili cinkov oksid, so ga mešali s premogovim prahom. Iz te zmesi so s kurjenjem pridobili metalni cink, katerega so odstranjevali z ležečih retort. Ko se je kovina izločila iz praženca, je ostala zmes v obliki rjavordečega leša, ki so ga odvažali na odlagališče preko Voglajne v Začret. Material je sorazmerno nevtralen in ima dobre mehanske lastnosti, zato ga je Cinkarna dajala gradbenikom, predvsem za nizke gradnje. En del odloženega materiala se je tako strdil, da ga ni bilo mogoče odpeljati. Tako je ostal skoraj desetmetrski kup

leša, ki mu ni kos ne erozija in atmosferilije, niti človek. Ostal je kot zadnji ostanek stare topilnice.

Velika gnota pirita je ostala za spomin

V pokoj so odšli

Ivan ŠALEJ, rojen 19. 12. 1925, je delal na najtežjih in strupenih delih preko 30 let. Bil je pečar. Iz Slivnice se je vozil s kolesom kar 12 let. Krenil je že ob pol dveh ponoči, da je zakuril in pripravil peč do jutranje prve izmene. V obratu minija je delal 8 let in se z minijem tudi zastrupil. Ta obrat, pravi, je bil nekoč najbolj strupen. Smola se ga je držala tudi naprej, saj ga je po nesreči polila kislina. Delal je 12 let tudi v obratu hidrosulfida pri peči, kjer ni šlo brez zaščitne maske. Na moje vprašanje, kateri obrat je danes najbolj strupen, je odgovoril, da je to barijev sulfid v starem delu Cinkarne. V Slivnici ima malo posestvo, tam bo sedaj kljub bolečinam delal vse, kar bo še zmožgal.

Ivan Šalej

Matilda Špoljar rojena 13. marca 1931 v Slivnici pri Celju, je devet let delala v Steklarni Hrastnik. V Košnici pri Slivnici sta z možem gradila hišo. Ko je bila hiša leta 1975. leta zgrajena, se je zaposlila v Cinkarni kot čistilka v tozdu Transport in skladišča.

»Na sodelavce sem se povsod hitro navadila in z vsemi sem se dobro razumela. Doma imamo zemljo, živino - skratka dovolj dela, tako da odhod v pokoj ni bil lahak. Sodelavcem želim veliko delovnih uspehov in zdravja.«

Matilda Špoljar

Anica Zorko je bila rojena v rudarski družini 24. julija 1933 v francoskem mestu Calais. V domovino so se vrnili leta 1946. Kot petnajstletno dekle se je Anica zaposlila v Tovarni emajlirane posode kot brisalka posode. »V Cinkarni sem se zaposlila leta 1957 kot snažilka. Po dveh letih sem bila premeščena v laboratorij, zadnjih osemnajst let pa sem delala v pralnici kot šivilja. Povsod sem bila z delom zadovoljna pa tudi s sodelavci sem se dobro razumela. Sodelavkam se zahvaljujem za darilo ob slovesu.«

Anica Zorko

Jože Jecl je bil rojen 28. februarja 1926 v Šmarju pri Jelšah. Kot mlad fant se je med okupacijo zaposlil na Teznerju pri Mariboru v takratni tovarni letalskih delov. Tu so ga kmalu mobilizirali v delovno enoto za izkop protitankovskih jarkov pri Rogatcu. Nato je bil odpeljan pred regrutno komisijo v Celje, ki ga je poslala v Augsburg v opazovalno poročevalsko postajo za nemško vojno letalstvo. Od tod sta z rojakom decembra 1944 pobegnila domov. Nekaj časa je delal kot »purš« pri nekem kmetu in pri različnih gradbenih podjetjih, dokler se ni junija 1957. leta zaposlil v Cinkarni kot drugi valjač paketar. »V Valjarni sem pripravljala pakete za valjanje in jih razvozil na štiri proge, dnevno okoli 32 ton pločevine«. Po trinajstih letih dela v valjarni je bil prestavljen na lažje delo - kot brusilec v Grafiko, nato je izdeloval embalažo do upokojitve.

»Imam majhno kmetijo, kjer si bom z delom krajšal čas, dela pa sem vaje od mladih let. Sodelavcem se zahvaljujem za darilo in jim želim mnogo uspehov, razumevanja in zadovoljstva.«

Ivan Lazar

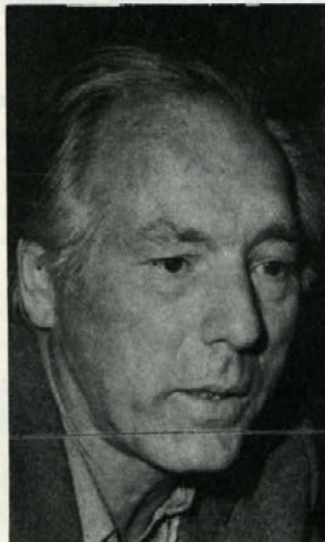
Ivan Lazar rojen 16. junija 1933 leta v Sopotu pri Pregradi, se je kot šestnajstletni fant prišel učiti za kovača v Cinkarno. Kmalu po opravljenem pomožniškem izpitu je odšel služiti vojaški rok. V Cinkarno se je vrnil julija 1955. leta in delal v kovačnici do invalidske upokojitve.

»Kovali smo razna orodja za topilnico. Čeprav smo imeli zahtevno normo, smo jo vedno izpolnili. Delo je bilo zahtevno, terjalo je znanje in veliko mero previdnosti. Na delo v Cinkarni od vajeniške dobe do upokojitve imam lepe spomine. Sodelavcem se zahvaljujem za darilo, ki simbolizira moj poklic.«

Stanislav Čakš

Stanislav ČAKŠ, rojen 9. 10. 1925 je pustil v Cinkarni 27 let težkega dela v obratu barvil Kemije, kjer je delal vse od leta 1959. Delal je barve za tekstil, papir in usnje. Veliko je imel opravka z kemikalijami in večkrat je uničil tudi svojo obleko, saj včasih ni bilo take zaščite kot je danes. Vozil se je z vlakom iz Zibike na vse tri izmene. Spominja se tudi vojnih let, ko se je moral kot mlad fant boriti v Franciji in na Škotskem. Danes je doma v Šmarju pri Jelšah, z ženo pa imata majhno kmetijo. Stanislav ima rad življenje in delo. Doma si vse sam naredi. Pa tudi v Cinkarni je vedno poprijemal za vsako delo, rad je pomagal, če je bilo treba, zato je bilo v njegovi skupini vedno tovariško vzdušje.

Anton Lamut

Anton Lamut se je rodil v Maclju 1. oktobra 1950. Prvo delo si je poiskal pri gradnji zagorske magistrale, leta 1975 pa se je zaposlil v cinkovem prahu kot tretji rafiner. Po šestih letih je bil premeščen v valjarno na delovno mesto livarja pri elektro peči. Pred štirimi leti se je na poti na malico s kolesom težko ponesrečil. Do invalidske upokojitve je bil v bolniškem staležu. Zaradi posledic poškodbe mu je potrebna stalna nega in pomoč.

Jože Jecl

IVAN ŠKORNIK, rojen maja 1931 v Orehovcu pri Šmarju je bil v Cinkarni zaposlen dvakrat. Prvič leta 1948 v stari pražarni in leta 1953 zopet v stari pražarni, dokler je še obratovala. Bil je kurjač parnega kotla PIKU, ko pa je ta nehal obratovati, pa je bil prestavljen v novo žvepleno. Rad je delal vse, pa četudi je bilo garaštvo. Nekaj let je bil tudi delegat delavskega sveta.

V pokoju se bo v Celju ukvarjal s 7-letno hčerko in se sprehajal z družino. Sodelavcem želi vse najboljše pri delu predvsem pa veliko zdravja, saj le zdrav lahko vse dočakaš. Zahvaljuje se sodelavcem Metalurgije, za prejeta darila, ki jih je bil zelo vesel.

V pokoj so odšli

Barbara Smonkar se je rodila 13. novembra 1929 v Loki pri Žusmu. Ko so v Dobrini pri Šmarju gradili šolo, si je služila kruh kot strežnica pri zidarjih. Leta 1966 se je zaposlila kot snažilka v Kadrovskega sektorju. »Bila sem snažilka in v zimskem času tudi kurjač. Ker v pisarnah še ni bilo radiatorjev, so jih ogrevale lončene peči in peči na kurilno olje. Vsak dan sem vstajala ob treh zjutraj, ker sem morala prinesiti drva in premog ter po potrebi doliti olja in nato zakuriti. Čeprav sem morala zgodaj vstajati, sem bila z delom zadovoljna. Po osmih letih je bila premeščena v pralnico, kjer je delala v likalnici in nato do upokojitve v šivalnici. »Čeprav sem upokojena, imam bolj malo prostega časa, saj se v hiši in na vrtu vedno najde delo, poleg tega imamo malo zemlje v Loki, kjer si pripravimo ozimnico.

Sodelavkam želim veliko medsebojnega razumevanja in se jim pristočno zahvaljujem za darilo.«

Vlado Podsedenešek, rojen v Mozirju 11. oktobra 1925, se je izučil poklica pri starših, ki so imeli trgovino in mlin.

1950. se je zaposlil kot skladiščnik v takratni Kemični industriji Mozirje, zatem je delal v komerciali, nato pa se je zapisal potniškemu poklicu. Ker je sprva potoval po vsej Jugoslaviji, je bil mesečno odsoten po petindvajset dni. Pozneje je bil teren razdeljen na več potnikov. Vlado je bil zadolžen za Vojvodino, nato je pokrival vso Slovenijo, Zagreb in Istro, zadnjih dvanajst let pa le polovico Slovenije.

»Imam šestintrideset let in nekaj mesecev delovne dobe, od tega sem skoraj štiriintrideset let delal kot potnik. Za ta poklic velja pravilo: Stranka ima vedno prav! Poznati moraš blago, ki ga prodajaš in kupce, njihove značaje in interesna področja. Za uspešno delo ni recepta« nam je ob koncu razgovora dejal Vlado.

IVAN ŠPES, rojen avgusta 1927 v Trnovljah, je bil varilec v Vzdrževanju 38 let. V teh številnih letih je opravljal vsa vzdrževalska dela. Spominjal se je slabih delovnih pogojev po vojni. Spričo pomanjkanja zaščitnih oblek in čevljev je bilo najhujše vzdrževati obrate, kjer so bili že tako težki delovni pogoji (npr. v miniju). Nekoč se mu je zgodila nesreča, kjer je le za las ušel smrti.

»Iz delavnice sem nesel prenapolnjeno jeklenko, da je ne bi razneslo znotraj, kjer bi bilo več škode. Slučajno sem se zunaj spotaknil in padel. To me je rešilo, saj jo je v tistem trenutku razneslo!«

Pripovedoval je, da je nekoč videl sodelavca, ki je padel v galico. Našli so le »kombinirke«, ki so bile izolirane. Kljub nevarnostim, ki so mu pretile na delu in 15 letnemu izmanskemu delu, je zadovoljen in še pri močeh.

Odslej bo pomagal tustu na kmetiji in gojil zajce, čeprav jih ne je. V Cinkarni ima zaposlenega tudi sina, saj gre v tretje rado. Že njegov oče je delal v Cinkarni, sedaj pa Cinkarna pomaga preživljati že tretjo generacijo Špesovih.

Adolf RADIČ, rojen 10. 10. 1939 v Celju, je bil zaposlen v Cinkarni polnih 27 let. Pozna vsak kotiček in ni peči, v kateri še ni bil. Bil je VK šamoter v gradbenem oddelku tozda Vzdrževanje. Pravi, da je preživel najtežje čase, a bil bi zelo zadovoljen, če bi lahko še delal. Imel je zares naporno delo. Najhuhši, pravi, je bil vroči remont, ko je moral v azbestni obleki v vročo peč.

To se je dogajalo še leta 1970. Danes je težko razumeti tako težke pogoje dela, ki si jih komaj še lahko predstavljamo. A Adolf pravi, da so še taki, ki bi radi delali v topilnici, kjer so bili pogoji dela življenjsko nevarni. Vprašala sem ga, kje je danes najtežje delo. Povedal je, da je to še vedno v obratu žveplene kisline na stolpih. Po poklicu je zidar, zato je služil tudi v prostem času. Danes ne razume mladih ali pa oni ne njega, saj ga je izredno užalila trditev nekaterih, da mladi delajo namesto njega.

Včasih je bil nogometaš, dokler ni začutil hudih bolečin v nogah. Prizadeven je bil tudi v samoupravnih organih, bil je član DS DO. Zadnjih deset let je funkcije prepustil drugim.

Ivan Antlej se je rodil 6. marca 1930 v Dobju pri Planini. Izučil se je za dimnikarja in ta poklic opravljal do 1953. leta. V januarju naslednjega leta se je zaposlil v topilnici. »Vsak novinec se je štirinajst dni priučeval, če je nato delo obvladal, je ostal na številki. Mnogi te preizkušnje niso prestali. Nato sem se srečal z drugo »preizkušnjo«. Iz Dobja (okoli 25 km iz Celja) sem se eno leto vozil na delo s kolesom poleti in pozimi. Do tretje ure zjutraj sem moral biti v topilnici. Če bi le malo zamudil, bi se lahko vrnil domov. Raje smo delali na starih pečeh: »Manever« smo začeli ob treh, med sedmo in osmo uro pa smo bili običajno gotovi, na novih pečeh pa šele ob dvanajstih, če je šlo vse po sreči. Zadnjih sedem let pred ustavitvijo topilnice sem bil kurjač.« V decembru leta 1970 je bil Ivan prestavljen v modri baker, nato pa v kotlarno titanovega dioksida. »Kaj bom počel? Sinu bom pomagal adaptirati hišo, malo bom brskal po vrtu, pa ženo bom jezil. Sodelavcem hvala za darilo, želim pa jim veliko uspeha in da bi se še nadalje dobro razumeli.«

IVAN RAMŠAK, rojen aprila 1931 v Šeščah, je pristen Savinjančan. V Cinkarni se je zaposlil leta 1949. Njegova življenjska pot je prav zanimiva. Kot skojec je moral iti v ČSSR, kjer se je izučil za ključavničarja. Nato so ga poslali v Sarajevo, kjer je ušel in prišel v Celje.

Do leta 1960 je delal v mehanični delavnici, po boleznih pa v elektro delavnici. Ves čas se je aktivno ukvarjal s športom in tudi v pokoju ne bo prenehal, pravi. Najljubša sta mu smučanje in šah. Eno medaljo v šahu že ima. Kar 15 let je sodeloval v ekipi DO v šahu in kegljanju. Tekmoval pa je tudi v prvi pomoči in dobil zlato medaljo. Letos je nastopal celo na republiškem tekmovanju.

Bil je tudi zelo delaven v društvu ljudske tehnike. A čeprav mu zdravje ne služi, kot bi bilo treba, pravi, da bo še delal. »Si bom že našel kakšno honorarno delo za štiri ure, za hobi. Po potrebi pa bom popazil tudi kakšnega od štirih vnukov.«

Tudi vi upokojenci dopisujte v Cinkarnar!

Ivan Špes

Adolf Radič

Vlado Podsedenešek

Ivan Ramšak

V pokoj so odšli

STANKO JURŠA, rojen maja 1933, se je zaposlil v topilnici, bil skupinovodja pražarne 11 let, nazadnje pa skupinovodja v novi žvepleni. Meni, da je delo v novi žvepleni nevarno, ker so tam jedki plini. Kar je novo, je sicer tehnično bolj napredno, če pa pride do tehnične napake, je ta večja in zahtevnejša. Pri svojem delu je imel že težave, ko je na primer ušlo olje. V takih primerih ni prijetno, ko UJV išče dokaze o krivdi. Stanko se bo v pokoju najprej zdravil, potem bo šel večkrat v hribe zaradi astme.

JOŽE MERNIK, rojen marca 1930, je prišel v Cinkarno že leta 1948. Delal je 17 let v topilnici. Spominja se do ure natanko, ko je topilnica obstala. To je bilo 31. decembra 1970 ob 13. uri. V litoponu je delal tri leta. Tam se je po nesrečnem naključju opeknel s kislino, zato je bil premeščen na lažje delo. Bil je dolga leta čuvaj in vratar. Doma je iz Selc, kjer ima nekaj zemlje in živali. Zahvaljuje se tistim, ki so ga imeli radi.

ŠTEFAN BELOŠEVIČ, rojen oktobra 1938 je najprej delal v Ingradu in Vodni skupnosti, dokler se ni 1961 leta zaposlil v naši delovni organizaciji. Nekaj časa je delal v topilnici in pražarni, potem pa je bil vseskozi v mizarški delavnici v gradbenem oddelku. Doma je iz Krapine, kjer ima malo zemlje. Obdeloval jo bo, pomagal pri drugih opravilih in upa, da bo imel tudi vnuke.

VINKO APNAR, rojen januarja 1922 se je zaposlil v Cinkarni leta 1947 v Vzdrževanju. 15 let je delal v elektrodelačnici, nato pa v pripravi dela. Ukvarjal se je s kalkulacijami, evidenco osnovnih sredstev in vodil skrbnike in zavarovanje OS. Spominja se, da v teh dolgih 39 letih ni bilo vedno lepo. Posebno ga je bolelo nepoštenje. »Tisti, ki je prišel drugič v našo DO, je bil vedno bolje »gor vzet«. Tudi metanja polen pod noge je bilo včasih manj. Sedaj pa se vsak bori le za denar, prostovoljnega dela pa skoraj ne poznamo več«. Vinko je imel tudi čudovit hobi. Potoval je po svetu in videl vse evropske države, Kanado, Afriko, Sovjetsko zvezo in Turčijo. V teh deželah je obiskal vse muzeje in si ogledal zanimivosti. Ko začne pripovedovati, se ga ne da ustaviti. Te bogate spomine pa ne bo mogel dograjevati, pravi, ker ne bo denarja. Posvetil se bo raje literaturi, vrtničarstvu in vnukom.

ALMIRA SMREČNIK, rojena 1934, je delala v komercialni službi Cinkarne celih 37 let. Veliko starih Cinkarnarjev jo pozna kot prijazno in veselo žensko. Vedno zna še tako resno stvar spremeniti v humor. Zdi se, kot da ne bi imela nikoli nobenih problemov, ker to ni znala pokazati. Zato smo jo imeli tudi tako radi. Tudi v zunanji trgovini je delala vzorno in uspešno. Za Almiro

kot delegatko v samoupravnih organih in delegacijah je bilo značilno, da se je vedno pred odločitvami posvetovala s svojo sredino in vzorno sodelovala na sejah. Želimo ji veliko miru, zdravja in počitka.

IVAN URŠIČ, rojen junija 1926 pri Doboju v Bosni, je vesel človek. Dobro zna oceniti sobesednika. Preden je leta 1980 prišel v Cinkarno, je delal v Žični in pri Varnosti. Ker je mati Slovenka, je tudi njegove brate »potegnili« v Slovenijo. Kolektivu je zelo hvaležen, da so ga sprejeli medse. Tu se je zelo dobro počutil, saj so ga sodelavci v obratu Žice lepo sprejeli. V pokoju bo, pravi, na trgu prodajal paradižnik in papriko.

IVAN PLANINC, rojen septembra 1925 je od leta 1952 delal v TOZD Kemiji, kot kurjač. Povedal je, da je bilo najtežje v »modri galici«, najslabše pa v miniju. Še vedno se spominja dobrih starih časov, ko so bili med delavci boljši medsebojni odnosi. V pokoju mu ne bo dolgčas, pravi, ker bo delal na vrtu, včasih pa bo pomagal bratu na kmetiji.

ZOFIJA PODRŽAJ, rojena maja 1937, je odšla v invalidsko upokožitev. Skoraj ni Cinkarnarja, ki jo ne bi poznal in jo imel rad. Čeprav je šele zadnje dve leti delala v Cinkarni, je s

Cinkarnarji preživela 22 let. Kot medicinska sestra v naši obratni ambulanti je pomagala vsakomur, če je le mogla. Če je bilo potrebno je bila zelo huda, posebno na pijance in delomrzneže.

»Delala sem vsaj z petindvajsetimi zdravniki. Najlepše je bilo delati z dr. Šoparjem, saj je bil človek, ki je z delavci živel. Vsak teden je bil vsaj v enem obratu. Imel je res smisel za poklicne bolezni. V tistih 10 letih, ko sem delala z njim, sem se tudi največ naučila.« S Cinkarnarji je Zofka delala z dušo in srcem. Zavedala se je, da je Cinkarnar delal in garal in da je delal tudi zanjo. Vseeno pa se veselil, da bo v pokoju lahko uživala. Želi si potovati. Če pa bo treba, je še vedno pripravljena komu pomagati.

ANTON MILJANČIČ, rojen maja 1931 v Okroglem vrhu v Medimurju, je delal v Cinkarni 31 let kot zidar. Najprej je bil v »mrtvi pražarni«, žvepleni kislini in nato v OŽB. Ko sva se pogovarjala, je bil zelo zgovoren in dajal je vtis zelo skromnega moža. Njegovo skromnost sodim predvsem po tem, da je 31 let preživel v baraki ter daleč od družine, ki jo ima v Varaždinu. Družina je bila vseskozi, dokler se sin ni zaposlil, odvisna od njegovega dohodka. Sedaj se je končno za dolgo vrnil domov, kjer se bo moral še privaditi. Sodelavcem pa želi veliko uspehov.

IVAN SKRLOVNIK, rojen maja 1931, je bil eden najboljših žerjavovodij na žvepleni kislini. V naši delovni organizaciji se je zaposlil leta 1948 in najprej delal v »mrtvi pražarni« 12 let. Žal se nisva mogla veliko pogovarjati, ker ima težave z govorom. V pokoju bo počival in po možnosti pomagal ženi.

SVETOZAR JANKUČIČ, rojen oktobra 1930, je prišel v delovno organizacijo 1969. Bil je v topilnici, 14 let pa v cinkovno prahu. Svetozar je doma iz Negutina, vendar bo še naprej živel v Celju.

Vsem, ki so pustili večji del svojih moči v Cinkarni, ki so si prizadevali in skrbeli, da bomo mi mladi lahko uživali in razvijali njihove sadove, njim, ki jim je ostala le še bolečina in presenetljivo veliko volje, želimo čim več zdravja, ker to je še edino, kar jim lahko v mislih damo.

V juniju je odšlo v pokoj kar 17 sodelavcev. Na razgovor pa niso prišli vsi!

Zoran Pevec na srečanju jugoslovanskih pesnikov

Letos junija je bilo v Titovi Mitrovici štirinajsto srečanje pesnikov Jugoslavije, ki delajo v združenem delu. Na pobudo republiškega sindikata je iz SRS na srečanje odpotoval naš sodelavec ZORAN PEVEC. To je priznanje več za njegovo ustvarjanje in pridobitev za njegovo nadaljnje delo.

CINKARNAR: Kakšni so tvoji vtisi?

PEVEC: Sprejeli so nas pristrčno. Zanimivo je bilo srečati pesnike iz različnih jugoslovanskih mest, se z njimi pogovarjati o pisanju in možnostih, ki jih imajo za delo.

CINKARNAR: Je bilo potovanje zanimivo?

PEVEC: Stanovali smo v hribovski vasi in se vsak dan vozili v mesto. V petih dneh smo imeli nastope v različnih krajih v bližini T. Mitrovice. Vedno se je zbralo veliko poslušalcev in presenečen sem bil, da so z zanimanjem spremljali moje slovensko besedilo. Po končanem nastopu so me nekateri celo spraševali, od kod sem in kaj ter kako pišem.

CINKARNAR: Ali imajo drugi pesniki boljše pogoje za delo?

PEVEC: Ne. Ugotovil sem, da je v naši delovni organizaciji največ poslušalcev za takšno dejavnost. Ni primera, da bi delovna organizacija, tako kot naša, bila pripravljena izdati knjigo svojih pesnikov-sodelavcev.

CINKARNAR: Kakšni so tvoji načrti pri pesnikovanju?

PEVEC: Izobraževal se bom še naprej. Veliko berem o teoriji pesništva, ker hočem čim boljše pisati. Rad se pogovarjam s prijateljem, študentom primerjalne književnosti, kjer dobim ideje.

Upam, da bom drugo leto sodeloval na srečanju pesnikov v Budvi.

CINKARNAR: Danes poezija ni tako popularna?

PEVEC: To mi ustreza. Danes je popularna subkultura. Če bi bila poezija popularna, bi pomenilo, da ni tako dobra. Danes ljudje mislijo, da je pesnik romantična dušica. Pa ni tako. Za pesnika je važno, da naredi tak vtis na bralca, da se bo bralec jokal, ne pesnik, ko piše.

CINKARNAR: Kako pišeš?

PEVEC: Pišem na način postmodernizma. To pomeni, da znano obdobje iz zgodovine preneseš na nov svojsten način v današnji čas.

CINKARNAR: Kako pa pišejo tvoji prijatelji, ki si jih spoznal na srečanju v T. Mitrovici?

PEVEC: Veliko pesnikov je sodelovalo z domovinskimi pesmi, ki sicer red bolj »vžgejo«, so pa preveč pozitivne, potencirane, olepšane s kupom lepih fraz.

Že ko sva se začela pogovarjati, me je prosil, da bi se ob tej priložnosti rad zahvalil samoupravni organom za odobritev izrednega plačanega dopusta, posebej pa še Ireni Kroflič, ki mu je omogočila prijavo za srečanje.

Razgovor opravila
Mira Gorenšek

Januarsko poletje

Piše: Boris BLAŽIČ
(Drugo nadaljevanje)

Ko smo pristali na Sydnejskem letališču, smo morali čakati petnajst minut na dovoljenje za izstop iz letala. Vsako letalo, ki prvič pristane na avstralskih tleh dezinficirajo zaradi morebitnih škodljivih boleznih. Stroga je bila tudi carinska kontrola na letališču. Prepovedano je vnašanje odprtih pijač, vseh vrst hrane, sadja in celo mleka v stekleničkah. Globa je od 50.000 avstralskih dolarjev dalje. Tako so se še dodatno zaščitili proti vsakršnim bolezenskim klicam.

Prvi korak na cesti te v hipu zmede, ker vozijo po levi strani. Tudi Miran in Ivo, ki sta se

pripeljala vsak s svojim avtomobilom Ford-Falcon, sta bila malo zbegana. Mesto Melbourne je starejše, večji del hiš je zasebnih, zgrajene pa so v večini iz lesa. Vsem tri in pol milijonskem mestu je le nekaj manj kot 20 stolpičev, višjih od 15 nadstropij. Od enega do drugega konca mesta je kar 80 km razdalje.

Odpeljali smo se v slovensko-avstralsko podjetje Euro-Furniture, kjer so nas čakala letala DG-300, skladiščena v Slovenijalesu. Prevzem letal iz pristanišča je namreč organiziral Florjan Gabrovšček, ki je znan tudi v naši delovni organizaciji. Veliko nam je pomagal. Organiziral je tudi pošiljanje rezultatov tekmovanja preko njihovega teleksa

Kengurujeva družina

v domovino. Sodeloval je tudi pri zavarovanju naših letal ter omogočil srečanje s slovenskim društvom v Melbourneu.

Tekmovanje je potekalo 200 km severno od Melbournea v manjšem mestu z 8.800 prebivalci in z imenom Benalla. Letališče ima pet poletnih pristajalnih stez in je usposobljeno za nočno letenje. Med drugo svetovno vojno so ga uporabljali tudi za šolanje pilotov za potrebe RAF. Na to spominjajo še danes stoječe lese- ne kolibe, ki jih uporabljajo za bivanje športnih pilotov in njihovih družin preko vikenda. Mesto Benalla je podobno ostalim mestom v Avstraliji. Pomešano prebivalstvo iz vsega sveta, nizke zgradbe, glavna cesta skozi samo mesto, ob kateri se vrstijo številne večje in manjše trgovine - med njimi na vsakih sto metrov ena prodajalna novih ali rabljenih avtomobilov, največ japonskih.

Namestili smo se v dveh motelih v neposredni bližini letališča. Cena ene nočitve je komaj 10 avstralskih dolarjev brez zajtrka.

Nas pilote seveda najbolj zanima, kakšno je vreme na drugem koncu sveta, konfiguracija terena, nad katerim bomo leteli in samo letališče. Jugoslovani smo znani, da se vedno hitro prilagodimo na okolico. Tudi tokrat ni bilo težav, saj smo se hitro spoznali z organizatorji tekmovanja in ostalimi tekmovalci iz Evrope.

Prve dni bivanja v Benalli je bilo vreme kot naročeno: kumulna oblačnost, vroče, rahel veter, skratka idealni pogoji za prelete. Nad letališčem pa smo bili malo razočarani, ker je bila kljub številnim stezam samo ena betonirana, druge pa so bile travnate. Zelene trave pa nismo videli, ker so tla peščena. Pri

poletanju vlečnega letala se je za njim valil prašen oblak tako dolgo, dokler se letalo ni dvignilo. Pilot v jadralnem letalu je moral pri poletanju leteti slepo. Letalo je bilo v trenutku zaprašeno in umazano, to pa je seveda vplivalo na letalne sposobnosti. Dnevi treningov so počasi minevali in tudi mi smo se že privadili časovni razliki enajstih ur in peklenski vročini sredi januarja. Bili smo v središču pozornosti zaradi letal DG-300 ELAN, ki so zelo kakovostna, v Avstraliji pa zelo iskana. Obiskali so nas številni novinarji in fotoreporterji. Pozornost je vzbujala tudi ekipa Kitajske, ki se je prvič pojavila na tekmovanju izven njihove dežele. V kulturni revoluciji so Kitajci uničili skoraj vsa jadralna letala. Ponovno pa je jadralstvo začelo oživljati zadnja štiri leta s pomočjo kolegov Nemcev, ki so znani kot dobri učitelji.

Začel se je prvi tekmovalni dan. Zjutraj je vreme kazalo, da bo kot nalašč za naše fante. Začelo se je s kratko svečano otvoritvijo tekmovanja AUSTRAGLEDE '86. Tako kot vsak dan je bilo potrebno pripraviti načrt letenja, vso potrebno opremo, zemljevide, barografijo, kremo za zaščito proti soncu, baterijsko svetilko, hrano za dva dni, vodo, toplo obleko (za primer pristanka kje v puščavi), vžigalice, spisek raznih frekvenc za radijsko zvezo, važne telefonske številke itd. Ostali, ki smo ostali na zemlji, smo postavili antene za zvezo z letali, priročno meteorološko postajo, pripravili avtomobile in prikoliče. Delno se moramo spoznati tudi na karte na področju letenja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

V Andih in pod njimi

Piše: Andrej GOVEDIČ

Končno gremo! Po nekajmesečnem zbiranju finančnih sredstev in tekanju od tovarne do tovarne, pisanju prošelj in ne nazadnje po trdih treningih, smo končno le odrinili iz Brnika. Smo 23. maja 1986. Na letališču se na hitro poslovimo (samo solze bi nam še manjkale) in čez nekaj minut že letimo nad Kamniškimi Alpami.

V Münchnu smo hitro. Po nekajurnem čakanju poletimo proti Parizu. Spet čakanje. Približno ob polnoči pa se le dvigne ogromni Boenig 747 in obrne svoj kljun proti Južni Ameriki. Na letalu se najprej najemo, poslušamo glasbo, zopet jemo in vse to ponovimo približno štirikrat. Po 17-urnem poletu (stali smo v Francoski Gvajani in Ekvadorju) smo ob desetih zjutraj v Limi. Najprej se navajamo na čas, kajti časovni zamik je kar 7 ur.

Izseljenski klub »Dubrovnik« je v imenitni četrti in je bolj palača, kot pa navadna hiša. Štiri jugoslovanske družine so stavbo kupile pred dvajsetimi leti za »borih« 250.000 dolarjev. Prej je bila to rezidenca nekega čilskega diktatorja. Jugoslovani so se v Peruju precej dobro znašli in se ukvarjajo predvsem z ribolovom, čeprav so tudi oni z nacionalizacijo podjetij izgubili veliko denarja. Med sabo se še vedno pogovarjajo srbohrvatsko, medtem ko njihovi otroci govorijo izključno špansko. No, v klubu smo preživeli lepo popoldne, celo okopali smo se v bazenu pred hišo, zvečer pa smo odrinili z avtobusom proti 400 km oddaljenem Huarazu, ki je največje mesto tik pod Andi. Avtobus je bil zelo udoben, tako da je nočna vožnja kar hitro minila. Samo vsake toliko časa nas je vrgla kvišku tista značilna

ti. V Huarazu, ki šteje približno 80.000 ljudi in je središče province »Ancash«, sta bila že precej znana in povsod so ju pozdravljali. Tuji pač padejo v oči. Če pa imaš še svetle lase in »plave očke«, si pa še posebej zaželen, pri tako imenovanem nežnejšem spolu.

Naslednji dan se preselimo iz hotela v manjši penzion, ki je v lasti zelo prijazne družine in se počutimo skoraj tako kot doma. Popoldne kupimo hrano za štiri dni in v terek zjutraj se spravimo v avtobus, ki nas popelje v 35 km oddaljen Yungay, po dolini Sante navzdol. Yungay je mesto, pravzaprav je bilo mesto, kajti leta 1972 je potres sprožil ogromen plaz snega, kamenja in zemlje iz južne strani Huascarana (6780 m). V trenutku je bilo mrtvih 35.000 ljudi. Današnji novi Yungay pa je postavljen nekaj kilometrov višje.

Pri najemanju »collectivota« je prišlo do prvih scen. »Collectivo-si« so odprti terenski avtomobili s pogonom na vsa štiri kolesa, predvsem pa so to Toyota in Datsuni. Registrirani so za

na istem vozilu.

Toyota se končno zagriže v hrib. Peljemo se po serpentinasti cesti vedno višje med indijanskimi vasicami. In ko hiš zmanjka, zavijemo v kanjon proti dolini Lianganuco. Na obeh straneh se dvigujejo ogromne gore, na de-

V odpravi Andi 86 smo sodelovali:

Preložnik Rok, 21 let, študent in vodja odprave

Preložnik Vid, 24 let, študent
Verdnik Leon, 24 let, elektrotehnik v Gorenju

Govedič Andrej, 25 let, kem. tehnik v TOZD Kemija Mozirje

Osvojili smo:

29. maja - Pisco 5800 m

6. junija - južna stena Artensonrayu 6025 m /IV, nakl. 45°/60°/ prva YU ponovitev

10. junija - Caras I 6020 m

18. junija - Pukaranra 6130 m
poskusila in osvojila Vid in Rok
Preložnik

- Chincey 6220 m
poskusil

Govedič Andrej - prišel do višine 6100 m

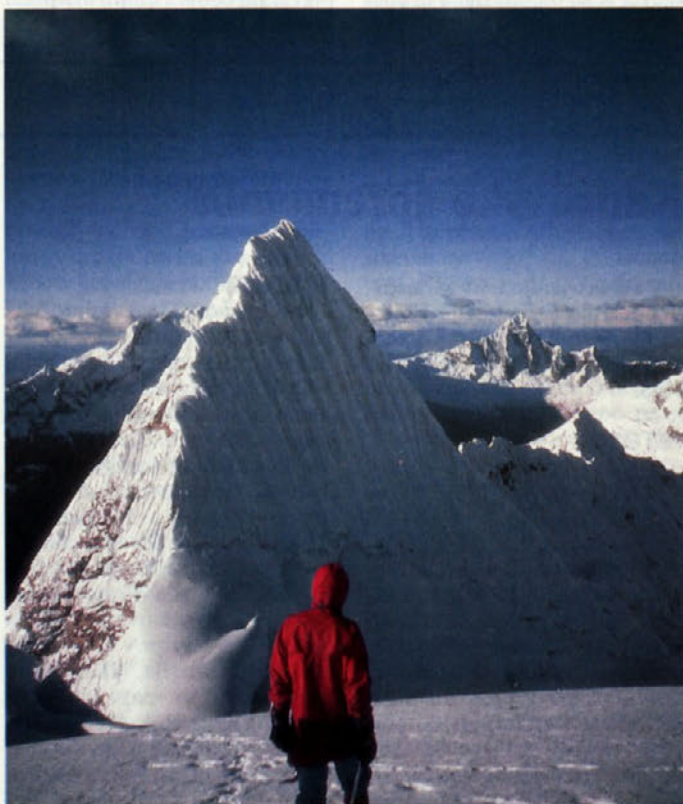

Leon VERDNIK na vrhu ARTENSONRAJU-a (6025 m)

Na letališču nas pričakajo naši izseljenci. Sprejem je zares gostoljuben in s svojimi avtomobili nas peljejo proti njihovemu klubu. Začnem odkrivati Peru.

Lima, ki ima šest in pol milijonov prebivalcev je zelo pisana. V predmestju so hiše iz kartonskih škotel (dobesedno), na drugi strani pa takšne bogate četrti, da se ti v glavi kar zvrsti. Takšne socialne razlike pa gotovo niso porok za stabilnost vlade in države. Peru ima veliko strank, tako levičarskih kot desničarskih, poleg tega pa ekstremistična skupina »Sendero Lumino« seje strah po deželi s svojimi terorističnimi napadi.

perujska »passaporte kontrol«. Ko prispemo v Huaraz se pri raztovarjanju prtljage nabere precej firbecev, ki ponujajo pomoč (ki jo seveda plačaš) in gledajo za kakšnim nezavarovanim kosom prtljage. Nastanimo se v skromnem hotelu in se najprej naspimo. Zvečer nas čaka presenečenje! Srečamo se z dvema alpinistoma iz Slovenske Bistrice, Danijem in Milanom, ki sta v Južni Ameriki že več kot pol leta in sta v tem času že ogromno preplezala. Govorita že dobro špansko in njuna družba nam je v veliko pomoč, posebno še na začetku, ko si še »gringo« in te hočejo vsi goljufa-

Sestop iz CARASA I. V ozadju CARAS II.

štiri ljudi, pelje pa se jih brez problemov tudi 20. Dani in Milan, naša učitelja in mojstra v zbijanju cen sta dosegla, da smo plačali enkrat manj kot dva Francoza, čeprav smo se peljali

sni Huascarana, na levi pa Huan-doy. Pripeljemo se do prvega jezera (višina okoli 3800 m), na katerem so race pa tudi druge ptice, vse pa so precej glasne. (Nadaljevanje prihodnjic)

Cinkarnar

»CINKARNAR« izdaja Cinkarna Celje, metalurško kemična industrija Celje. Naklada 3000 izvodov. Vsi člani organizacije Cinkarna in upokojenci dobivajo glasilo brezplačno. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik Mira Gorenšek, odgovorni urednik Leopold Slapnik, lektor Jelka Bombač, Naslov: Uredništvo glasila »Cinkarnar«, Cinkarna Celje, Kidričeva 19, telefon 33-112 interno 353, tisk Tiskarna Cinkarna. Po mnenju sekretariata za informiranje v izvršnem svetu skupščine SRS je glasilo opravičeno davka št. 421-1/72 z dne 5. 4. 1974.